

NOTĂ ANALITICĂ
de actualizare

TRANSPARENȚA ACTIVITĂȚII
CONSILIULUI SUPERIOR AL PROCURORILOR
(1 ianuarie - 31 octombrie 2024)

DRAFT

Autori:

Andrei NASU

Daniel GOINIC

Valeria BUTORINA

Noiembrie 2024

Acest document este finanțat printr-un grant oferit de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile formulate în document aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii.

Cuprins

SUMAR.....	3
CONTEXT	5
Cercetările anterioare	5
Componența nouă a CSP	6
METODOLOGIE	6
Scopul cercetării.....	6
Perioada de cercetare	7
Obiectivele cercetării	7
Modalitatea de cercetare.....	7
Etapele cercetării	7
Consultarea documentului.....	7
Mulțumiri	8
ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ȘEDINTELOR CSP	8
Ședințele planificate vs. ședințele desfășurate	8
Utilizarea tehnologiilor digitale.....	9
Rata de participare a membrilor CSP la ședințe.....	10
Ședințe ordinare vs. versus ședințe extraordinare	11
„Ziua” organizării ședinței CSP	11
Publicitatea ședințelor CSP	12
Publicarea din timp a agendelor	12
Agendele suplimentare	14
Subiectele examinate	15
Ședință deschisă vs. ședință închisă.....	16
Publicarea proceselor verbale.....	18
HOTĂRĂRILE CSP.....	19
Obiectele hotărârilor	19
Publicarea hotărârilor	20
Anonimizarea hotărârilor	22
Solicitările Procurorului General	23
Motivarea hotărârilor.....	26
CONSTATĂRI	28
Concluzii finale.....	32
RECOMANDĂRI	32

SUMAR

În ianuarie 2024, a avut loc resetarea Consiliului Superior al Procurorilor (CSP), în urma Adunării Generale a Procurorilor din 22 decembrie 2023, când procurorii și-au delegat cinci reprezentanți din rândul celor care au promovat evaluarea externă. În aceeași perioadă, componența CSP a fost completată cu trei membri non-procurori care, de asemenea, au trecut cu succes evaluarea.

Având în vedere aceste schimbări și ținând cont de publicarea, în decembrie 2023, a documentului analitic CRJM privind transparența activității CSP în perioada 1 ianuarie 2020 – 30 iunie 2023, a devenit necesară efectuarea unei analize actualizate, pentru a evalua modul în care noua componență asigură transparența instituțională.

Analiza precedentă a relevat că 17% dintre ședințele CSP au fost amânate din cauza comunicării deficitare dintre membrii CSP. Ședințele extraordinare și agendele suplimentare au fost frecvente, deseori incluzând subiecte care nu erau urgente sau de o importanță critică. Jumătate dintre subiectele discutate vizau aspecte mai puțin esențiale activității procuraturii, iar 96% dintre hotărâri au fost publicate peste termenul legal, multe din acestea prezentând și deficiențe de motivare. Un număr considerabil de subiecte au fost discutate în ședințe închise, inclusiv cauzele disciplinare publice, care ar trebui să respecte principiul transparenței. Mai mult, votul în deliberare sau în ședință închisă a fost o practică obișnuită, deși Regulamentul impune votul deschis. Aceste deficiențe au evidențiat necesitatea consolidării transparenței CSP.

Analiza actualizată a evidențiat progrese la acest capitol. Din cele 53 de ședințe programate, doar una a fost amânată, ceea ce indică o planificare mai eficientă și o participare activă a membrilor CSP pentru asigurarea cvorumului necesar. Utilizarea tehnologiilor digitale a fost extinsă, facilitând organizarea a două ședințe prin e-mail și participarea candidaților la concursuri prin teleconferință, în timp ce Adunarea Generală a Procurorilor s-a desfășurat integral online. Aceasta a permis o mai mare flexibilitate și accesibilitate.

Doar două ședințe extraordinare au fost planificate, ambele abordând teme de importanță și urgență crescută. În plus, CSP a început să transmită ședințele în direct, folosind propriul echipament, reducând astfel dependența de furnizori externi. Aceasta a sporit atât vizibilitatea, cât și securitatea procesului, prin stocarea înregistrărilor video pe site-ul oficial al CSP și pe canalul său de YouTube. La fel, ponderea subiectelor examinate, esențiale pentru activitatea procuraturii, a crescut de la 50% la 70%.

Contestațiile disciplinare au fost examinate, de regulă, în ședințe publice, iar votarea pe marginea subiectelor s-a desfășurat, în majoritatea cazurilor, la fel public, fiind eliminată practica votului secret. Majoritatea hotărârilor adoptate s-au concentrat pe aspecte legate de selecția și cariera procurorilor, reflectând angajamentul de a consolida sistemul procuraturii. De asemenea, mai multe solicitări ale Procurorului General au fost examinate în ședințe publice.

Analiza a relevat și anumite constrângeri semnificative începând cu ianuarie 2024. De atunci, a devenit dificilă identificarea datei publicării majorității agendelor și a hotărârilor CSP, o problemă care nu fusese depistată în intervalul anilor 2020 - 2023. Este de sperat că aceste dificultăți sunt rezultatul unor ajustări tehnice temporare și nu reflectă o schimbare deliberată a politicii CSP de a restricționa accesul la informații esențiale. Indiferent de cauză, această situație afectează negativ credibilitatea și transparența instituției. Este esențială o intervenție promptă pentru a restabili și asigura transparența completă în accesul la datele din documentele CSP.

Practica de a publica ordinele de zi soluționate în locul proceselor-verbale complete continuă să fie aplicată, limitând astfel accesul la informații esențiale cum ar fi prezența membrilor, rezumatul dezbaterilor și distribuția voturilor. Este importantă respectarea normei legale, care impune publicarea proceselor-verbale ale ședințelor CSP. În plus, a fost observată o tendință de anonimizare a numelor și prenumelor autorilor sesizărilor disciplinare în motivațiile hotărârilor, deși aceste detalii sunt adesea menționate în agende sau vociferate în cadrul ședințelor publice. În acest context, se recomandă o revizuire a Regulamentului CSP pentru a elimina anonimizarea inutilă a identității autorilor sesizărilor disciplinare.

Mai mult, ar trebui revizuită prevederea din Regulamentul CSP care impune semnarea hotărârilor de către toți membrii participanți, în timp ce Legea cu privire la Procuratură prevede că hotărârile sunt semnate doar de către președintele ședinței. Această ajustare, combinată cu promovarea semnăturii electronice ca normă generală, ar simplifica procedurile și ar îmbunătăți eficiența administrativă.

În cadrul ședințelor CSP, s-a observat că jumătate din timpul alocat întâlnirilor s-a desfășurat fără accesul publicului, ceea ce ridică preocupări legate de transparența procesului decizional. Mai mult, hotărârile referitoare la interimatul funcțiilor de conducere au fost adesea motivate într-un mod standardizat și insuficient. Se recomandă renunțarea la practica motivărilor standardizate. În schimb, ar trebui adoptate motivări detaliate care să explice circumstanțele de fapt și raționamentele decizionale într-un mod comprehensiv.

De asemenea, s-a constatat o abordare neuniformă în examinarea solicitărilor Procurorului General pentru aprobarea interimatelor sau confirmarea numirii adjuncților săi, unele fiind deliberate în ședințe închise, altele în cadrul unor ședințe publice, fără explicații pentru această abordare diferențiată. Astfel, se impune uniformizarea practicii de examinare a demersurilor Procurorului General în ședințe publice și limitarea deliberărilor la cazurile disciplinare, conform prevederilor Regulamentului.

CONTEXT

Cercetările anterioare

În decembrie 2023, Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)¹ a publicat documentul analitic „*Transparența activității Consiliului Superior al Procurorilor (1 ianuarie 2020 – 30 iunie 2023)*”², prin care a analizat modul de aplicare și respectare în practică a prevederilor legale privind transparența activității Consiliului Superior al Procurorilor (CSP), în perioada indicată. Tematica cercetată a fost aleasă datorită rolului esențial al acestui aspect în consolidarea independenței procurorilor.

Documentul a evidențiat mai multe carențe privind organizarea și desfășurarea ședințelor CSP, modul de discutare a subiectelor, precum și respectarea termenelor privind publicarea agendelor și hotărârilor. Printre principalele constatări sunt:

- Doar 83% din ședințele planificate au fost desfășurate, restul fiind amânate din lipsă de cvorum, cauzată în principal de comunicarea precară între membrii procurori detașați și membrii din societatea civilă și de drept.
- Ședințele extraordinare au reprezentat 10% din totalul ședințelor desfășurate, deși o bună parte din subiecte din agenda acestora nu erau din categoria care nu suportă amânare.
- Aproximativ 14% dintre agendele ordinare au fost publicate cu întârziere, iar majoritatea subiectelor de pe agendele suplimentare se refereau la transferul, promovarea, asigurarea interimatelor etc., acestea nefiind subiecte care necesită soluționare urgentă.
- Din totalul subiectelor examinate, doar jumătate vizau aspecte esențiale ce țin de organizarea activității procuraturii, precum ar fi: selecția și cariera procurorilor, examinarea procedurilor disciplinare, adoptarea și modificarea regulamentelor, aprobarea interimatelor etc.
- O treime din subiectele soluționate au fost discutate în ședințe închise, în special cauzele privind disciplina procurorilor, care ar trebui să respecte principiul publicității.
- Hotărârile CSP au fost publicate cu întârzieri majore – în medie, 42 de zile lucrătoare, deși termenul legal este de 10 zile lucrătoare.
- Motivarea hotărârilor a fost vagă, concentrându-se pe transpunerea prevederilor legale, fără detalii privind raționamentele decizionale și circumstanțele de fapt importante.

Având în vedere aceste constatări, au fost formulate recomandări privind îmbunătățirea transparenței CSP, după cum urmează:

Privind organizarea și desfășurarea ședințelor CSP:

- Programarea unei zile fixe pentru ședințele ordinare și convocarea celor extraordinare doar pentru subiecte stringente.
- Detalierea tipurilor subiectelor care pot fi incluse în agenda suplimentară.
- Difuzarea și înregistrarea ședințelor cu echipamente proprii ale CSP.
- Audierea individuală a fiecărui candidat, folosind o grilă de întrebări standardizată.

Privind discutarea subiectelor în ședințe:

- Discutarea în ședință publică a tuturor subiectelor, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege; stabilirea unor criterii clare pentru ședințe închise.

¹ Pagina web: <https://crjm.org/>.

² CRJM, Document analitic, 2023, disponibil online: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2023/12/Raport-CRJM-Transparența-Activității-CSP-2020-2023.pdf>.

- Anunțarea deliberărilor doar pentru cazurile stringente, de ex. procedurile disciplinare.

Privind publicarea documentelor și hotărârilor CSP:

- Reluarea publicării proceselor-verbale conform Regulamentului CSP.
- Suplinirea posturilor vacante sau extinderea personalului aparatului CSP pentru a evita întâzieri în publicarea agendelor și hotărârilor.
- Adoptarea semnăturii electronice pentru o aprobare mai eficientă a hotărârilor.
- Îmbunătățirea motivării hotărârilor, în special cele privind aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere din cadrul procuraturilor.
- Includerea opiniei separate în același document cu hotărârea CSP.

Componența nouă a CSP

În cadrul Adunării Generale a Procurorilor din 22 decembrie 2023, corpul procurorilor și-a ales cinci noi reprezentanți în cadrul CSP, selectați dintre procurorii care au promovat evaluarea externă, conform prevederilor *Legii nr.26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor*.

În prezent, CSP este compus din 11 membri, dintre care opt au trecut evaluarea externă, și anume: Dumitru Obadă, procuror în cadrul Procuraturii Generale (președintele CSP); Aliona Nesterov, Elena Roșior, Eduard Panea și Mariana Cherpec, procurori din procuraturile teritoriale și cele specializate; Rodica Ciobanu și Mihail Sorbala, reprezentanți ai societății civile desemnați de Academia de Științe și Guvern; și Sergiu Caraman, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, membru de drept.

Noua componență CSP s-a întrunit pentru prima dată în ședință pe 3 ianuarie 2024. Având în vedere această schimbare, a devenit esențial să evaluăm în ce măsură noii membri ai CSP asigură o activitate transparentă și eficientă a instituției. La fel, este important să analizăm dacă noua componență a abordat și a implementat constatările și recomandările documentului analitic CRJM din 2023.

Cercetarea nu include perioada iulie – decembrie 2023, pentru a evita distorsionarea evaluării activității noii componențe CSP, care a început să funcționeze de facto în ianuarie 2024.

METODOLOGIE

Scopul cercetării

Documentul urmărește efectuarea unei analize actualizate a transparenței activității noii componențe CSP, pentru primele zece luni ale anului 2024, pentru a determina evoluția pe acest segment și a analiza măsura în care au fost redresate carențele constatate de către CRJM în studiul din decembrie 2023. Analiza va examina în mod special gradul de implementare a recomandărilor formulate și modul în care acestea au fost integrate în practicile și procedurile CSP.

În plus, o analiză comparativă între situația actuală și constatările anterioare va permite identificarea progreselor realizate, dar și a eventualelor constrângeri persistente. Această abordare va ghida formularea unor recomandări noi, adaptate contextului actual, care să sprijine consolidarea transparenței și responsabilității activității CSP.

Perioada de cercetare

Au fost monitorizate toate ședințele CSP organizate pe perioada 1 ianuarie – 31 octombrie 2024.

Obiectivele cercetării

- I. Evaluarea nivelului de transparență a activității CSP prin comparație cu constatările din decembrie 2023, pentru a aprecia dacă s-au produs îmbunătățiri sau regrese în aspecte esențiale precum previzibilitatea planificării ședințelor, publicarea în termen a agendelor, hotărârilor adoptate, modul de discutare a subiectelor și motivare a hotărârilor, precum și organizarea concursurilor privind selecția și cariera procurorilor, examinarea procedurilor disciplinare și aprobarea interimatelor și numirilor în funcții de conducere.
- II. Aprecierea gradului de implementare a recomandărilor formulate de CRJM în documentul analitic din decembrie 2023, prin verificarea modului în care CSP a integrat aceste recomandări în procesele și practicile sale.
- III. Formularea constatărilor și elaborarea unor eventuale recomandări pentru a contribui la consolidarea transparenței activității CSP.

Modalitatea de cercetare

Cercetarea a fost efectuată în baza informației publice plasate pe pagina web a CSP – www.csp.md. În mod special, au fost examinate detaliat ședințele planificate și desfășurate de CSP în perioada de referință, cu un accent deosebit pe publicarea agendelor de bază și celor suplimentare, modul de discutare a subiectelor, adoptarea și publicarea hotărârilor, organizarea concursurilor și anunțarea opiniilor separate. Au fost luate în considerare și alte date publice relevante privind activitatea CSP.

Informațiile colectate au fost introduse și sistematizate în tabele Excel, care sunt publicate odată cu prezenta notă analitică,³ pentru a oferi date statistice concludente ce evidențiază aspecte esențiale legate de activitatea și gradul de transparență al CSP.

Etapele cercetării

- 1) Urmărirea înregistrărilor video a ședințelor CSP, pentru a obține o imagine clară asupra procesului decizional și modului în care sunt abordate subiectele de pe agendă.
- 2) Colectarea datelor statistice relevante în tabele Excel, incluzând detalii esențiale pentru determinarea nivelului de transparență în activitate.
- 3) Evaluarea datelor colectate pentru a identifica tendințe în activitatea CSP și formularea constatărilor și recomandărilor de rigoare.

Consultarea documentului

Proiectul notei analitice a fost transmis spre consultare prealabilă membrilor CSP la data de 27 noiembrie 2024. Ulterior documentul va fi prezentat publicului în cadrul unui eveniment oficial de lansare, planificat pentru 6 decembrie 2024.

³ Tabele Excel de evidență statistică, disponibil online pentru descărcare: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2024/11/2024-Tabel-monitor-sed-CSP.xlsx>.

Mulțumiri

Suntem recunoscători și apreciem sincer implicarea membrilor CSP în procesul de consultare și validare a constatărilor documentului. Contribuția și deschiderea manifestată consolidează eforturile comune pentru edificarea unui sistem al justiției eficiente și transparente.

ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ȘEDINTELOR CSP

Ședințele planificate vs. ședințele desfășurate

Conform legii, CSP se întrunește în ședințe ori de câte ori este necesar, dar nu mai rar decât o dată în lună. La fel, ședințele CSP sunt deliberative dacă la ele participă cel puțin 2/3 din membri.⁴

Participarea la ședințe CSP poate avea loc prin prezența fizică la locul desfășurării ședinței sau prin teleconferință, cu condiția că este posibilă identificarea membrului CSP și confirmarea opțiunii de vot a acestuia.⁵ Totodată, în situații care nu suferă amânare, membrii Consiliului pot decide, prin votul a cel puțin 3/4 din membrii în funcție, să adopte anumite hotărâri prin e-mail. La adoptarea hotărârii prin e-mail se prezumă că toți membrii Consiliului sunt prezenți.⁶

Pe parcursul perioadei de monitorizare, au fost programate 53 de ședințe CSP, dintre care 52 (98%) au avut loc, iar una (2%) a fost amânată din cauza lipsei de cvorum. Ședința amânată, care a fost planificată pentru 21 martie 2024, era una ordinară, la care au fost prezenți doar patru membri procurori detașați și doi membri din societatea civilă.

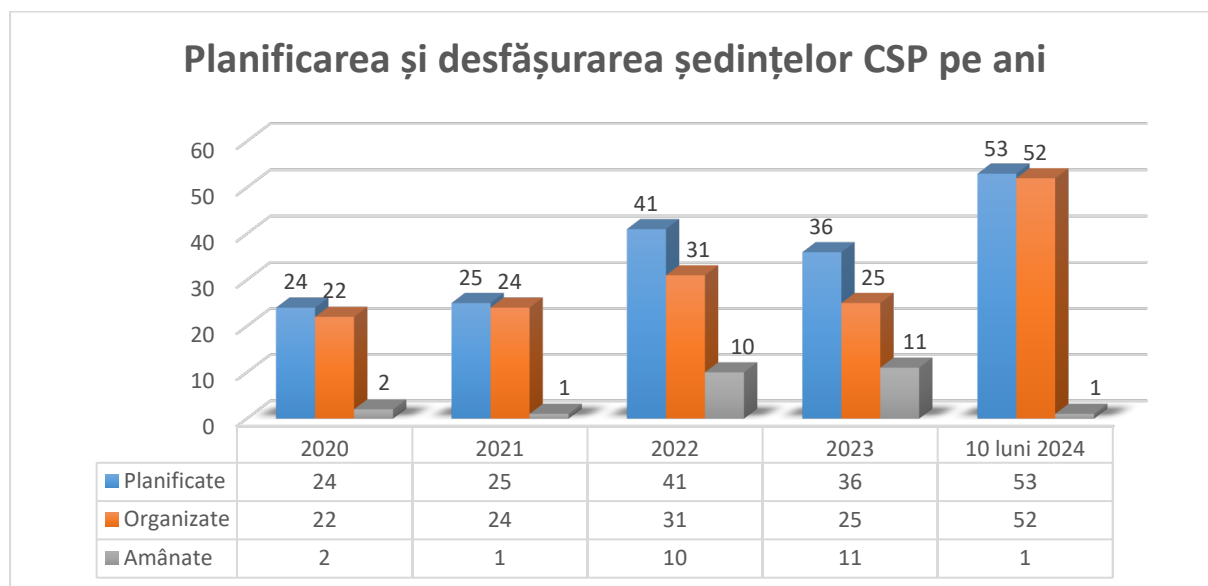

⁴ Art.77 alin.(1), (4) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, disponibilă online: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144973&lang=ro#

⁵ Pct.6.7 din Regulamentul CSP, aprobat prin hotărârea CSP nr.12-225/16 din 14 septembrie 2016, cu modificările și completările ulterioare, disponibil online: https://www.csp.md/sites/default/files/inline-files/Regulamentul%20CSP%20cu%20modif.%202021.05.2024_0.pdf.

⁶ Pct.6.8 din Regulamentul CSP.

Comparativ cu perioada 2020 - 2023, se constată o îmbunătățire în organizarea și desfășurarea ședințelor CSP. În anii anteriori, din 126 ședințe programate, 24 ședințe au fost amânate, ceea ce reprezintă o pondere de 19%. Astfel, în 2020 au fost planificate 24 de ședințe – dintre care două (8%) au fost amânate, în 2021 din 25 de ședințe - o ședință (4%) a fost amânată, în 2022 din 41 de ședințe - 10 (24%) au fost amânate, iar în anul 2023 - 11 (30,5%) ședințe au fost amânate.

Anul 2024 a marcat o schimbare pozitivă în organizarea și desfășurarea ședințelor CSP. Prin comparație, în primele 10 luni ale 2024, CSP a reușit să planifice și să desfășoare mai multe ședințe decât în oricare dintre anii precedenți. Totodată, nu au fost înregistrate amânări multiple, așa cum s-a întâmplat în special în 2022 - 2023, rata amânărilor scăzând considerabil, fiind sub 2% (o ședință amânată din 53 planificate), comparativ cu media de 19% din ultimii patru ani. Această îmbunătățire evidențiază o colaborare mai eficientă între membrii CSP și un angajament din partea acestora pentru asigurarea unei organizări adecvate a activității instituționale.

Utilizarea tehnologiilor digitale

Aspect pozitiv referitor la organizarea ședințelor CSP este utilizarea tot mai frecventă a tehnologiilor digitale, ceea ce indică o modernizare pozitivă a proceselor instituționale. Spre exemplu, ședințele CSP din 5 aprilie 2024 și 15 august 2024 au fost desfășurate prin e-mail, în conformitate cu pct.6.8 din Regulamentul CSP. Aceasta a permis soluționarea rapidă a unor aspecte ce țin de organizarea concursurilor pentru funcțiile de inspector procuror și mai multor funcții de procuror în cadrul procuraturilor teritoriale, prevenind întârzierea deciziilor și tergiversarea proceselor.

Adunarea Generală a Procurorilor (AGP) din 29 februarie 2024 la fel a fost desfășurată în format online.⁷ În cadrul acesteia, au fost audiate raporturile privind activitatea Procuraturii și a CSP pentru 2023, precum și discutate prioritățile Procuraturii pentru 2024. Evenimentul a durat o oră și jumătate, iar formatul online a permis economisirea unei zile de muncă pentru procurori, eliminând necesitatea deplasărilor și oferindu-le mai mult timp pentru a se concentra pe activitățile lor profesionale. De

⁷ Înregistrarea video disponibilă online: https://www.youtube.com/watch?v=QYCxm_n0I7w&t=1561s.

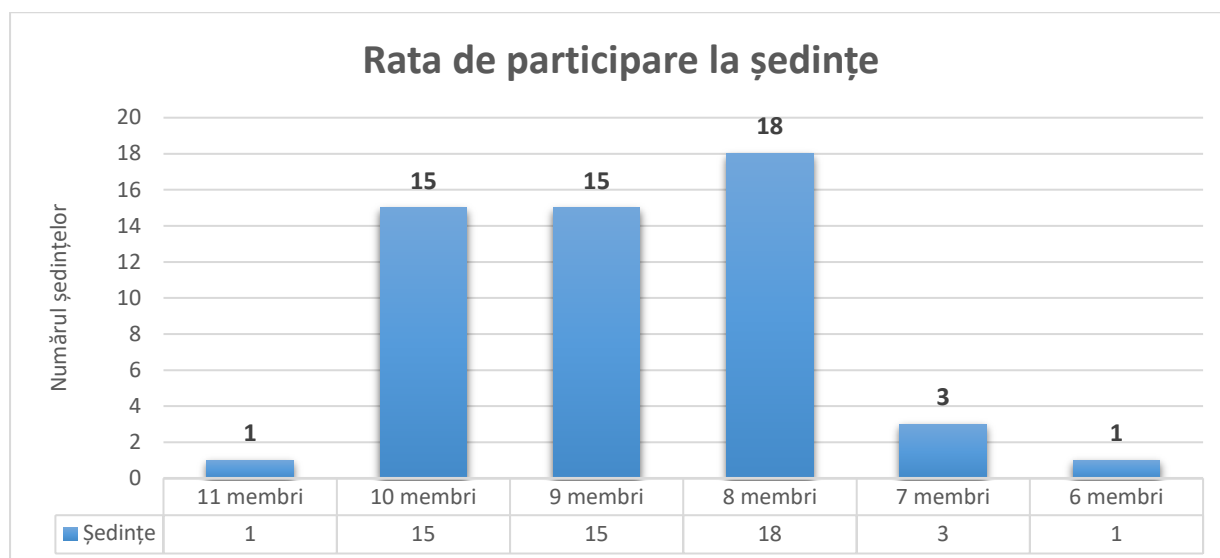
asemenea, organizarea online a AGP a contribuit la economisirea resurselor financiare, prin eliminarea cheltuielilor pentru logistică, cum ar fi închirierea sălii sau asigurarea transmisiunii evenimentului. Acest format de organizare a evenimentelor aduce beneficii în termeni de eficiență și transparență, motiv din care încurajăm membrii CSP, la necesitate, să apeleze repetat la acest mecanism.

Suplimentar, ședința CSP din 12 august 2024 a fost desfășurată prin teleconferință, ceea ce a facilitat delegarea rapidă a atribuțiilor președintelui CSP, pentru a asigura continuitatea activității instituționale. În cadrul mai multor altor ședințe, unii membri CSP au participat online, asigurând astfel atingerea cvorumului necesar. Totodată, mai mulți candidați la funcțiile de procuror și un candidat pentru funcția de adjunct al Procurorului General au fost intervievați în format online, ceea ce a facilitat semnificativ procesul de desfășurare a concursurilor.

Această deschidere spre adoptarea tehnologiilor digitale reprezintă o schimbare notabilă în activitatea CSP, evidențiind dorința noilor membri de a simplifica și eficientiza procesele. Abordarea digitală sporește eficiența CSP și îl adaptează erei tehnologice actuale, facilitând un acces mai rapid și flexibil la activitățile instituției.

Rata de participare a membrilor CSP la ședințe

În 2024, membrii CSP au dat dovadă de o prezență responsabilă la ședințele planificate, ceea ce probabil a condus la un număr mic de ședințe amânate. La o ședință au fost prezenți toți 11 membri. În cadrul a 15 ședințe au fost prezenți 10 membri, iar la alte 15 ședințe au participat 9 membri. La 18 ședințe au participat 8 membri, iar la 3 ședințe au participat 7 membri. La unica ședință amânată, planificată pentru 2 martie 2024, s-au prezentat șase membri – patru procurori detașați și doi membri din rândul societății civile, desemnați de Academia de Științe și Președinție. Aceste date reflectă din nou un angajament pozitiv al membrilor CSP față de buna desfășurare a activității instituției.

Totodată, am analizat activismul membrilor CSP non-procurori în cadrul ședințelor lucrative, fiind excluse ședințele desfășurate prin e-mail și ședința amânată. Astfel, din cele 50 de ședințe rămase, analiza a arătat că în 47 de ședințe (94%), membrii non-procurori au fost activi, prin participarea la discuții, exprimarea opiniilor, formularea propunerilor și întrebărilor sau luarea de poziție pe anumite subiecte. În 3 ședințe (6%), desfășurate pe 11 septembrie și 17 și 28 octombrie 2024, implicarea membrilor non-procurori a fost mai limitată, fără a interveni pe subiecte și fără a formula careva opinii

sau propuneri. În general, membrii non-procurori CSP au fost activi și au contribuit la examinarea detaliată a subiectelor de pe agendă, în special în ceea ce privește interviuarea candidaților la concursurile organizate de CSP, prin formularea întrebărilor adresate acestora.

Ședințe ordinare vs. versus ședințe extraordinare

Fără a lua în calcul cele două ședințe desfășurate prin e-mail, din cele 51 de ședințe rămase, 49 (96%) au fost ordinare, iar doar două (4%) au fost extraordinare. Prima ședință extraordinară a avut loc pe 15 aprilie 2024, pentru a ajusta reglementările normative ce țin de organizarea și desfășurarea concursului pentru selecția candidatului la funcția de Procuror General și inițierea unui nou concurs în acest sens. Cea de-a doua ședință extraordinară a avut loc pe 12 august 2024, în format online, și a vizat delegarea temporară a atribuțiilor de președinte al CSP.

Considerăm că subiectele discutate în aceste ședințe extraordinare au fost de o importanță sporită și au necesitat o examinare accelerată, pentru a asigura buna funcționare a CSP și a procuraturii, motiv din care organizarea lor a fost justificată.

În comparație, în perioada 2020 - 2023, ponderea ședințelor extraordinare a fost de 10%. Deseori, pe agenda acestor ședințe figurau subiecte precum examinarea contestațiilor împotriva hotărârilor Colegiului de disciplină și etică, aprobarea cumulului funcției de procuror cu activitatea didactică, acordarea de distincții sau desemnarea membrilor CSP în diverse grupuri de lucru. Examinarea acestor tipuri de subiecte de regulă nu este stringentă, prin urmare, ar fi fost mai benefic ca acestea să fie discutate și soluționate în cadrul ședințelor ordinare.

În concluzie la acest capitol, comparativ cu perioada anterioară, situația privind organizarea ședințelor extraordinare ale CSP s-a îmbunătățit în 2024. Membrii CSP au convocat mult mai puține ședințe extraordinare, iar subiectele tratate au fost cu adevărat importante și urgente.

„Ziua” organizării ședinței CSP

Din totalul celor 53 de ședințe analizate, majoritatea au fost planificate pentru ziua de joi – 19 ședințe (36%). Următoarea cea mai frecventă zi a fost miercuri, cu 12 ședințe (27%), în timp ce luni au fost planificate 9 ședințe (17%). Marți au avut loc 7 ședințe (13%), iar cele mai puține ședințe au fost programate pentru vineri – 6 (11%). De asemenea, și în perioada 2020 - 2023 ziua de joi s-a dovedit a fi cea mai frecventă pentru organizarea ședințelor, fiind planificate 49 din 109 ședințe, ceea ce reprezintă o pondere de 45%.

Deși în 2024 rata ședințelor amânate a fost redusă, recomandarea din documentul analitic anterior de a stabili o zi fixă pentru desfășurarea ședințelor CSP rămâne valabilă. Această practică ar îmbunătăți transparența și predictibilitatea activității CSP, facilitând o comunicare mai eficientă cu corpul procurorilor și cu societatea.

Recunoaștem că membrii CSP trebuie să își mențină disponibilitatea de a organiza ședințe și în alte zile, atunci când situația o impune, având în vedere agendele încărcate ale membrilor, în special ale celor de drept. Totuși, o uzanță generală ar contribui la o previzibilitate mai mare pentru toate persoanele vizate de activitatea CSP.

Publicitatea ședințelor CSP

Analiza nu a identificat deficiențe privind transmisiunea și posibilitatea de vizionare a ședințelor CSP. Este apreciat faptul că, spre deosebire de anii precedenți, când înregistrarea și difuzarea ședințelor erau realizate prin serviciile unei companii private naționale, CSP utilizează acum echipamente proprii, eliminând astfel dependența de un furnizor extern pentru publicitatea ședințelor.

Începând din octombrie 2023, CSP difuzează ședințele online atât pe site-ul oficial, cât și pe canalul său de YouTube⁸, unde acestea sunt stocate ulterior, asigurând un acces transparent și ușor pentru public. Se salută decizia CSP de a folosi echipamente proprii și de a stoca înregistrările pe două platforme distincte — site-ul CSP și YouTube — fapt ce adaugă un nivel suplimentar de securitate și reduce riscul de pierdere sau deteriorare a informațiilor.

De asemenea, transmisiunile live și arhivarea înregistrărilor pe YouTube contribuie la popularizarea și creșterea vizibilității activității CSP. Observăm, totodată, publicarea frecventă a comunicatelor pe site-ul și pe pagina de Facebook a CSP⁹, care reflectă activitățile, vizitele de lucru și participările la diverse evenimente ale membrilor săi. Aceste eforturi sporesc vizibilitatea și interacțiunea cu publicul, contribuind la consolidarea încrederii în activitatea instituției.

Publicarea din timp a agendelor

Conform legii, agenda ședinței se plasează pe pagina web oficială cu cel puțin 2 zile lucrătoare înainte de data desfășurării ședinței.¹⁰ Sarcina dată urmează a fi asigurată de Aparatul CSP.

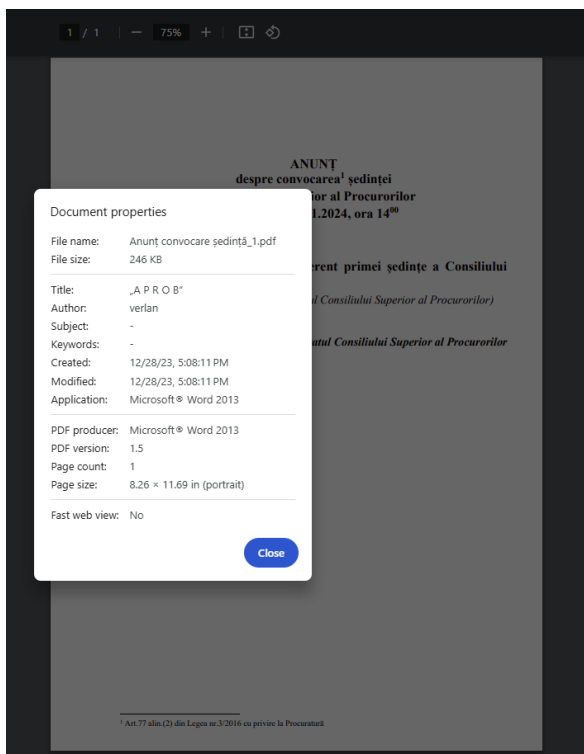
La elaborarea documentului analitic din decembrie 2023, CRJM a utilizat instrumentul „Proprietățile documentului PDF” din setările din browser (colțul sus din dreapta), pentru a determina momentul publicării pe site-ul CSP a agendelor, hotărârilor, dar și a altor documente relevante. Acest instrument ne-a permis să identificăm data creării și modificării documentului, din care am dedus și momentul publicării acestuia pe site-ul CSP. Mai jos este inclus un exemplu (screenshot) al anunțului de

⁸ Canalul de YouTube al CSP disponibil la linkul: <https://www.youtube.com/@Consil.Superior.Procurorilor/featured>.

⁹ Pagina de Facebook a CSP disponibilă la linkul: <https://www.facebook.com/www.csp.md>.

¹⁰ Art.77 alin.(5) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, disponibilă online: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144973&lang=ro#, și

Pct.6.4 din Regulamentul CSP, aprobat prin hotărârea CSP nr.12-225/16 din 14 septembrie 2016, cu modificările și completările ulterioare, disponibil online: https://www.csp.md/sites/default/files/inline-files/Regulamentul%20CSP%20cu%20modif.%202021.05.2024_0.pdf.

convocare a primei ședințe CSP din anul curent, desfășurată la 3 ianuarie, din care reiese că acesta a fost publicat pe site pe 28 decembrie 2023, ora 17:08.

Analiza anterioară, care a acoperit perioada 2020 - 2023, a arătat că 14% dintre agendele de bază (15 din 109) au fost publicate cu întârziere față de termenul legal. Dintre acestea, patru agende au fost publicate chiar în ziua desfășurării ședinței CSP. Totodată, în cadrul acelei analize, nu a fost identificat niciun caz în care să lipsească informațiile privind momentul publicării documentului.

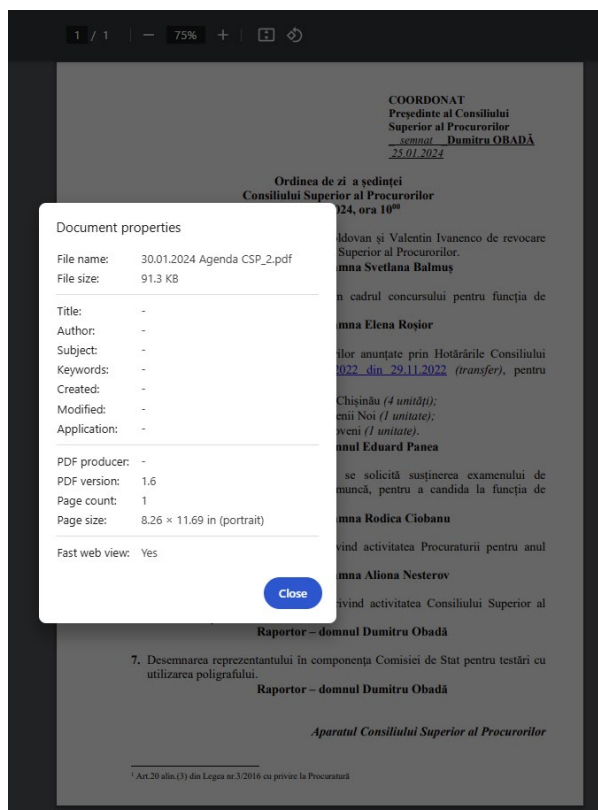
Cu regret, în timpul lucrului asupra prezentului document, autorii au depistat că, începând cu luna ianuarie 2024, o bună parte din documentele publicate pe site-ul CSP, inclusiv agendele ședințelor și hotărârile CSP, nu mai conțin în rubrica „Proprietățile documentului PDF”

informații privind data creării, respectiv și a publicării, documentului. Prima agendă care nu reflectă această informație este cea pentru ședința din 30 ianuarie 2024. Avem prezentat exemplul (screenshot) care ilustrează lipsa informațiilor privind publicarea documentului.

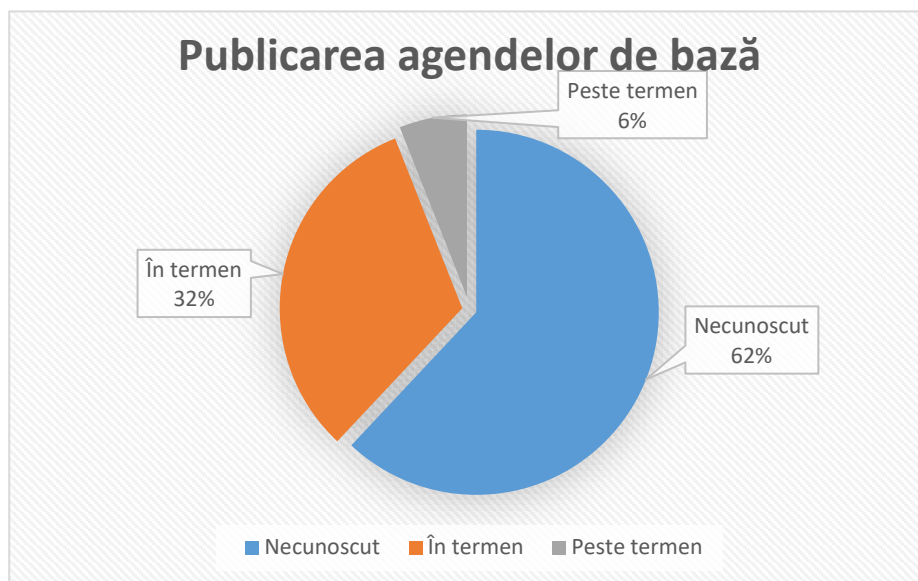
Autorii documentului speră că această situație reprezintă doar o coincidență legată de vreo ajustarea tehnică a modului de operare și nu rezultă dintr-o intenție deliberată a Aparatului CSP de a ascunde informații esențiale despre momentul publicării documentelor. Această preocupare apare în contextul în care, în documentul din decembrie 2023, CRJM a detaliat expres metoda utilizată pentru determinarea datei publicării.

Dacă, însă, absența acestor date este deliberată, acest fapt ar submina grav buna-credință a instituției, contravenind angajamentelor membrilor CSP de a garanta o activitate deschisă și corectă față de corpul procurorilor și societate.

Considerăm că membrii CSP ar trebui să intervină prompt pentru a elucida acest aspect și a asigura o transparență deplină în ceea ce privește data publicării documentelor aferente activității instituției.

Astfel, ținând cont de cele menționate, analiza datelor a relevat că, din totalul de 53 de agende de bază, 33 de agende (62%) nu reflectă informația privind data publicării documentului, iar 20 agende (38%) permit stabilirea momentului publicării. Dintre acestea, 17 agende au fost publicate în termen, după cum urmează – o agendă a fost plasată pe site cu șase zile înainte de ședință, patru agende au fost publicate cu patru zile înainte de ședință, 11 agende – cu două zile înainte de ședință și o agendă a fost publicată cu trei zile înaintea ședinței. Totodată, trei dintre agendele care reflectă data publicării au fost plasate în afara termenului legal, și anume – agendele pentru ședințele din 10 ianuarie și 24 iulie 2024 au fost publicate cu o zi înainte de ședință, iar agenda ședinței din 12 iunie 2024 a fost publicată chiar în ziua ședinței.

În concluzie, din datele disponibile, constatăm că în cazul a 62% dintre agende (33 din 53), nu este posibil să stabilim dacă au fost publicate în termen, din cauza lipsei informațiilor relevante. În schimb, 32% dintre agende (17 din 53) au fost publicate în termen, iar 6% (3 din 53) au fost publicate cu încălcarea termenului legal.

Agendele suplimentare

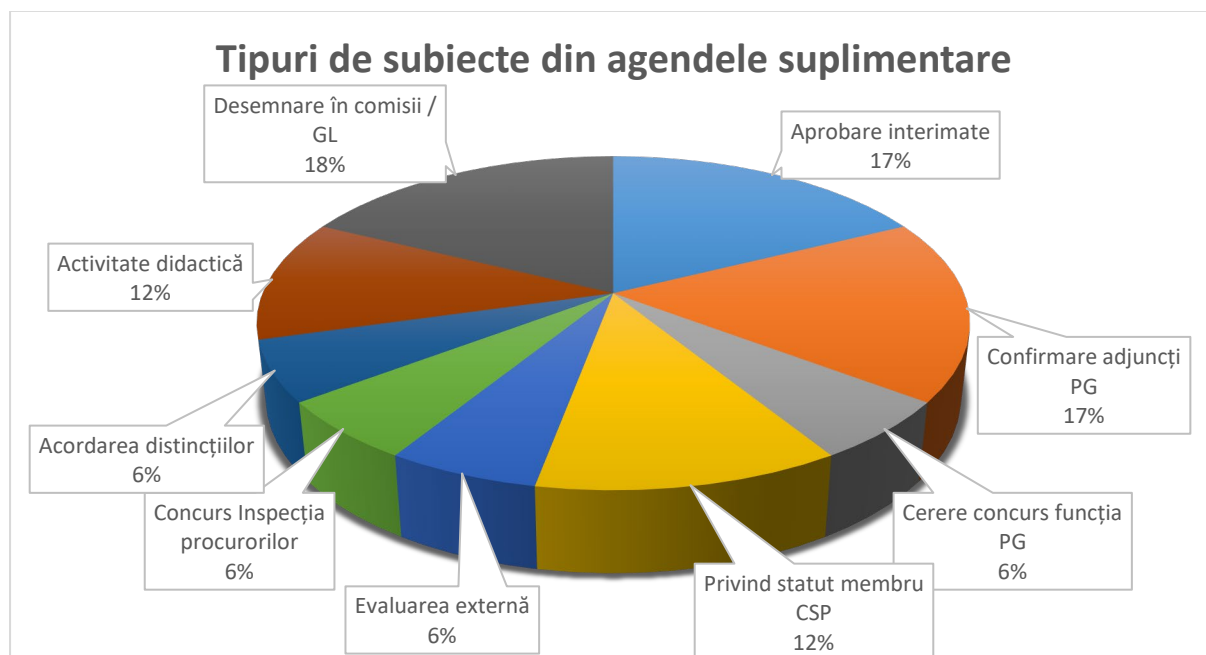
Potrivit Regulamentului CSP, chestiunile ce nu suferă amânare se includ în agenda suplimentară, care, până la începutul ședinței, se expediază prin e-mail membrilor CSP și se publică pe pagina web oficială. Subiectele din agenda suplimentară, de regulă, sunt examinate după discutarea tuturor subiectelor din agenda inițială.¹¹

Analiza a arătat că, în perioada de cercetare, CSP a avut 12 agende suplimentare (18,4% din totalul agendelor). Acestea au inclus, în total, 17 subiecte, dintre care, 11 au avut o importanță majoră, precum ar fi: aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere dispuse de Procurorul General (3 subiecte); aprobarea numirilor în funcțiile de adjuncți ai Procurorului General (3 subiecte); examinarea cererii legate de concursul pentru funcția de Procuror General (1 subiect); examinarea cererii de renunțare la statutul de membru al CSP și constatarea funcției vacante de membru CSP (2 subiecte);

¹¹ Pct.6.6, din Regulamentul CSP, aprobat prin hotărârea CSP nr.12-225/16 din 14 septembrie 2016, cu modificările și completările ulterioare, disponibil online: https://www.csp.md/sites/default/files/inline-files/Regulamentul%20CSP%20cu%20modif.%202021.05.2024_0.pdf.

examinarea solicitării Comisiei de evaluare externă a procurorilor privind procedura de evaluare a procurorilor anticorupție (1 subiect); soluționarea aspectelor organizatorice privind concursul pentru selectarea inspectorilor procurori (1 subiect).

Restul șase subiecte incluse în agendele suplimentare au fost mai puțin importante, și anume: examinarea cererii Asociației Veteranilor Procuraturii privind acordarea distincțiilor unor foști procurori (1 subiect); aprobarea cumulului funcției de procuror cu activitatea didactică (2 subiecte); desemnarea membrilor CSP în diverse comisii sau grupuri de lucru (3 subiecte).

Cifrele relevă că mai mult de jumătate din subiectele din agendele suplimentare au fost de o importanță majoră, ceea ce ar justifica adăugarea lor ca subiecte adiționale. Totuși, această practică trebuie realizată cu precauție, având în vedere impactul pe care îl poate avea asupra imaginii CSP.

Asigurarea bunei funcționări a Procuraturii este prioritară, iar examinarea rapidă a demersurilor privind aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere sau confirmarea numirii adjuncților Procurorului General, poate fi necesară. Totuși, includerea acestor subiecte în agendele suplimentare necesită o justificare adițională și o abordare transparentă. Deciziile care vizează funcțiile de conducere impun o pregătire temeinică, o consultare amplă și o analiză multidimensională, care să permită tuturor membrilor CSP să evalueze în mod obiectiv toate aspectele relevante.

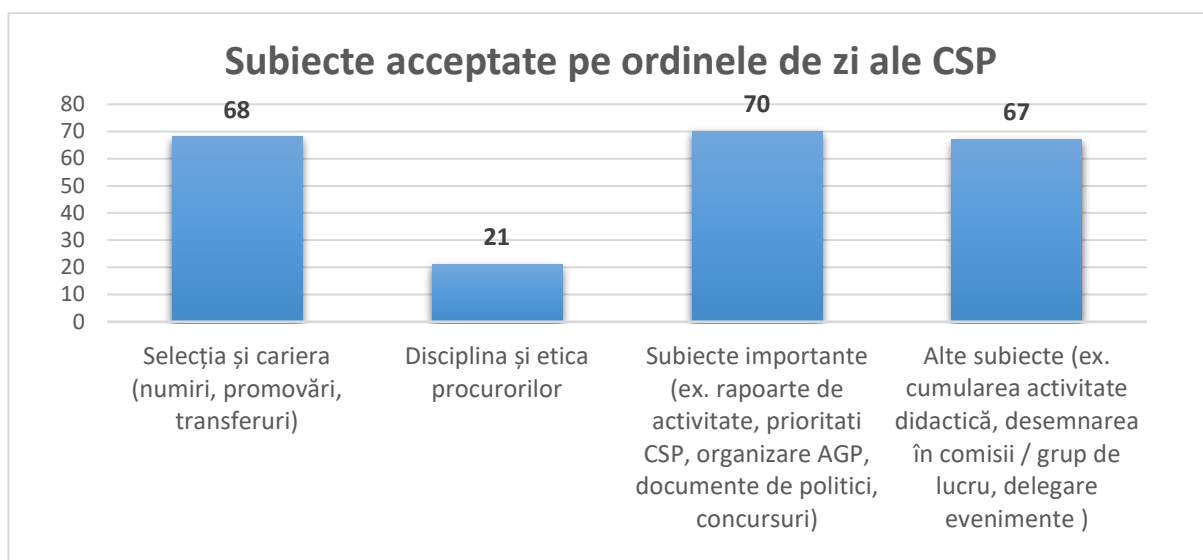
O analiză insuficientă a acestor subiecte importante ar putea afecta nu doar calitatea hotărârilor, ci și încrederea publicului în procesul decizional. Astfel, o mai bună planificare și includerea acestor subiecte în agenda de bază, ca regulă generală, ar oferi tuturor membrilor CSP suficient timp pentru pregătire corespunzătoare, dar și ar spori încrederea societății în activitate CSP.

Subiectele examinate

În primele zece luni ale anului 2024, CSP a inclus în agendele sale 230 subiecte, dintre care 213 (93%) în agendele de bază și 17 (%) în cele suplimentare. După aprobarea ordinii de zi la începutul fiecărei ședințe, CSP a admis spre examinare în total 226 subiecte (98%). Dintre acestea, 19 (8%) au fost

amânate în timpul ședințelor, de obicei pentru clarificarea unor aspecte suplimentare sau la cererea persoanelor implicate. Astfel, în perioada analizată, CSP a soluționat 207 subiecte (92%).

Din cele 226 subiecte acceptate spre examinare, 68 (30%) au vizat selecția și cariera procurorilor. Alte 21 subiecte (9%) s-au referit la disciplina și etica procurorilor. Totodată, 70 subiecte (31%) au abordat aspecte importante privind organizarea activității Procuraturii, cum ar fi - examinarea rapoartelor colegiilor subordonate sau Inspecției procurorilor, stabilirea priorităților CSP, organizarea AGP, crearea Inspecției procurorilor etc. Celelalte subiecte (30%) au vizat aspecte cu o miză mai redusă, cum ar fi - aprobarea cumulării funcției de procuror cu activitatea didactică, examinarea unor cereri care nu țin de aspecte disciplinare, desemnarea membrilor în diverse comisii sau grupuri de lucru, delegarea la evenimente etc.

Astfel, 70% din subiectele incluse pe ordinea de zi de au vizat aspecte esențiale legate de organizarea și funcționarea Procuraturii. Acest fapt marchează o îmbunătățire semnificativă comparativ cu perioada 2020 - 2023, când doar jumătate dintre subiectele discutate abordau aspecte de acest gen.

Ședință deschisă vs. ședință închisă

Din totalul celor 207 subiecte soluționate de CSP în perioada de cercetare, 163 (79%) au fost discutate în ședință deschisă, iar 44 (21%) în ședință închisă. Toate solicitările raportorilor de a discuta subiectele în ședință închisă au fost acceptate de către membrii CSP.

În perioada analizată, CSP a examinat două contestații¹² împotriva hotărârilor Colegiului de disciplină și etică. Numărul redus al acestor contestații se explică prin faptul că Inspecția procurorilor și-a reluat

¹² Contestațiile examinate de CSP:

- procurorul Liliana Bugăescu împotriva Hotărârii Colegiului de disciplină și etică nr.3-52/2023 din 28.04.2023, soluționată prin Hotărârea CSP nr.1-338/2024 din 9 octombrie 2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-10/338.%20Hot%20Liliana%20Bugăescu%20admitere%20contesta%C8%9Bie....pdf>.

activitatea abia în septembrie.¹³ Dintre acestea, contestația procurorului suspendat Vladimir Martea a fost examinată public, chiar dacă inspectorul procuror a solicitat desfășurarea ședinței închise. Cealaltă contestație a fost examinată în ședință închisă, la solicitarea procurorului vizat, pe motiv că urmau să fie discutate aspecte ce țin de viața personală a acesteia, precum și detalii din anumite cauze penale în derulare.

Deși nu se referă la perioada de cercetare, este de notat că, în noiembrie 2024, CSP a mai examinat patru contestații disciplinare, dintre care doar una a fost examinată în ședință închisă, motivul fiind vizarea unor membri de familie a unei din persoanele implicate în procedura disciplinară. Celelalte trei contestații au fost examinate public.

Astfel, rezultă că, patru din șase contestații examinate au fost discutate public, în timp ce celelalte două ședințe închise par a fi justificate. Se observă o îmbunătățire în ceea ce privește modul de examinare a contestațiilor disciplinare, marcând o tendință de a le examina în ședință deschisă. Comparativ cu perioada anterioară, când aceste contestații erau examinate exclusiv în ședințe închise, chiar și în cazuri în care avocatul procurorului care a formulat contestația solicita expres ședință publică. Această schimbare este semnificativă și binevenită, care contribuie esențial la consolidarea transparenței funcționale, motiv din care încurajăm membrii CSP să continue această practică.

Alt aspect pozitiv este că, în prezent, votarea pe marginea subiectelor are loc în ședință deschisă (cu unele excepții din luna ianuarie, despre care ne vom referi la capitolul privind solicitările Procurorului General), chiar dacă discuțiile prealabile s-au desfășurat în deliberare sau ședință închisă. În contrast, vechea componentă CSP obișnuia să dezbată și să voteze anumite subiecte în ședințe închise, limitându-se ulterior la citirea dispozitivului hotărârii în ședință publică. Această practică priva corpul procurorilor și societatea de informații esențiale privind modul de examinare a subiectelor și pozițiile membrilor CSP, ceea ce contravine principiului transparenței decizionale.

În plus, votarea în secret încalcă prevederile Regulamentului CSP, care prevede că adoptarea hotărârilor se face în ședință publică, prin vot deschis al majorității membrilor prezenți.¹⁴ Singura excepție care permite votul secret este alegerea președintelui CSP.¹⁵

Referitor la durata ședințelor CSP, calculele efectuate au arătat că înregistrările video ale acestora au o durată medie de 161 de minute (aproximativ 2,5 ore). Totuși, am observat că unele ședințe începeau cu întârziere, deși transmisiunea live era lansată la ora anunțată a ședinței. Astfel, durata înregistrărilor nu reflectă întotdeauna durata efectivă a ședințelor. Pentru a remedia acest aspect, am exclus din calcule intervalele de timp în care ședința nu începuse efectiv, deși transmisiunea era activă. După această ajustare, durata medie a ședințelor CSP a fost de 151 de minute.

-
- procurorul Vladimir Martea (suspendat din funcție), împotriva Hotărârii Colegiului de disciplină și etică nr.3-82/2023 din 30.06.2023, soluționată prin Hotărârea CSP nr.1-305/2024 din 26 septembrie 2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-10/305.%20Hot%20Vladimir%20Marte%20%28%20cont%20admis%C4%83%20%29-modif..pdf>.

¹³ Inspekția procurorilor, Decizie din 6 septembrie 2024 cu privire la constatarea funcționalității Inspekției procurorilor, reluarea procedurilor disciplinare și a termenelor de tragere la răspundere disciplinară, disponibilă online: <https://www.csp.md/sites/default/files/inline-files/Decizie%20IP%20din%2006.09.2024.pdf>.

¹⁴ Pct.7.1, 7.5 din Regulamentul CSP, aprobat prin hotărârea CSP nr.12-225/16 din 14 septembrie 2016, cu modificările și completările ulterioare, disponibil online: https://www.csp.md/sites/default/files/inline-files/Regulamentul%20CSP%20cu%20modif.%202021.05.2024_0.pdf.

¹⁵ Pct.5.1 din Regulamentul CSP.

Dorind să aprofundăm analiza, am examinat durata efectivă în care CSP a dezbătut subiectele în ședință deschisă, eliminând din calcul perioadele dedicate deliberărilor, ședințelor închise sau pauzelor. Rezultatele au indicat că CSP a lucrat, în medie, 75 de minute pe ședință în regim deschis. Acest lucru relevă că aproximativ jumătate din activitate s-a desfășurat fără accesul publicului.

Este firesc că anumite subiecte, precum cele legate de viața privată a persoanelor sau de cauzele penale în desfășurare, necesită să fie discutate în ședințe închise. De asemenea, pauzele tehnice pentru calcularea punctajelor candidaților sunt justificate. Totuși, atunci când o proporție considerabilă a activității CSP se desfășoară în regim închis, se impune o reflecție asupra modului în care poate fi consolidată transparența, menținând în același timp respectarea confidențialității necesare în anumite cazuri. Deliberările și ședințele închise nu trebuie să fie regulă, ci o excepție bine justificată.

În acest context, considerăm oportun ca membrii CSP să reflecteze asupra acestor date și să identifice metode de creștere a transparenței. Un obiectiv ambițios, dar realizabil, ar fi ca cel puțin două treimi din activitatea CSP să se desfășoare public. Atingerea acestui indicator ar transmite un mesaj puternic de deschidere și responsabilitate față de public și corpul procurorilor, contribuind semnificativ la consolidarea încrederii în activitatea CSP.

Publicarea proceselor verbale

Legea cu privire la Procuratură și Regulamentul CSP impun obligația ca ședințele să fie înregistrate audio/video, iar procesele-verbale ale ședințelor să fie întocmite în termen de trei zile lucrătoare de la ședință, semnate de președintele CSP și secretarul ședinței, iar ulterior publicate pe pagina oficială a CSP. Nu sunt publice consemnările referitoare la subiectele examinate în ședință închisă.¹⁶

Procesele-verbale ale ședințelor CSP trebuie să includă informații detaliate despre prezența membrilor și a altor persoane, rezumatul dezbaterilor, hotărârile adoptate și modul de distribuire a voturilor.¹⁷

Cu toate acestea, examinând compartimentul „Procese-verbale” de pe pagina oficială a CSP, s-a constatat că, din cele 52 de ședințe desfășurate, doar procesul-verbal al ședinței din 5 aprilie 2024, desfășurată prin email, a fost publicat.¹⁸ Pentru celelalte ședințe, procesele-verbale au fost înlocuite cu „Ordinele de zi soluționate”. Aceste documente oferă informații sumare, limitându-se la subiectele discutate, soluțiile adoptate și prezența membrilor CSP, fără a include însă rezumatul dezbaterilor și modul de distribuire a voturilor, elemente esențiale prevăzute de lege pentru procesele-verbale.

În cadrul interviurilor desfășurate pentru elaborarea documentului analitic CRJM din decembrie 2023, membrii CSP au explicat că practica de a înlocui procesele-verbale cu ordinele de zi soluționate se datorează dificultății și complexității procesului de anonimizare manuală a datelor din procesele-verbale. Această sarcină solicitantă, combinată cu lipsa personalului suficient în cadrul Aparatului CSP, face imposibilă publicarea proceselor-verbale în termen rezonabil.

¹⁶ Art.77 alin.(8) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, disponibilă online: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144969&lang=ro.

¹⁷ Pct. 6.21, 6.22 din Regulamentul CSP.

¹⁸ A se vedea procesul-verbal al ședinței din 5 aprilie 2024, disponibil online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-04/Proces-verbal%2005.04.2024%20-%20e-mail.pdf>.

Totuși, întrucât legea impune publicarea proceselor-verbale ale ședințelor CSP, considerăm că această prevedere trebuie respectată. Alternativ, membrii CSP ar putea formula un demers, prin care să solicite inițierea unei proceduri legislative pentru modificarea sau eliminarea acestei norme.

HOTĂRĂRILE CSP

Obiectele hotărârilor

Regulamentul CSP prevede că hotărârile sunt adoptate prin votul deschis al majorității membrilor prezenți, iar la procedura de vot nu poate participa membrul al cărui recuzare / abținere au fost acceptată, sau care a lipsit la dezbaterile subiectului. Votul se dă după încheierea dezbaterilor.

Hotărârile CSP sunt motivate. De obicei, proiectul hotărârii este întocmit înainte de ședință de Aparatul CSP împreună cu membrul raportor. Varianta finală a hotărârii motivate urmează a fi redactată în termen de cinci zile lucrătoare de la adoptare.

În ceea ce privește modalitatea de votare, membrii CSP sunt obligați să voteze pro sau contra, neavând posibilitatea de abținere de la vot. Votul se exprimă prin ridicarea mâinii, iar președintele CSP ar trebui să voteze ultimul. Fiecare membru CSP are dreptul la opinie separată, care se anunță imediat după finalizarea procedurii de vot. Opinia separată trebuie redactată în termen de trei zile lucrătoare de la definitivarea hotărârii motivate.

Regulamentul mai prevede că hotărârile motivate ale CSP sunt semnate olograf sau electronic de către toți membrii care au participat la adoptarea acestora.

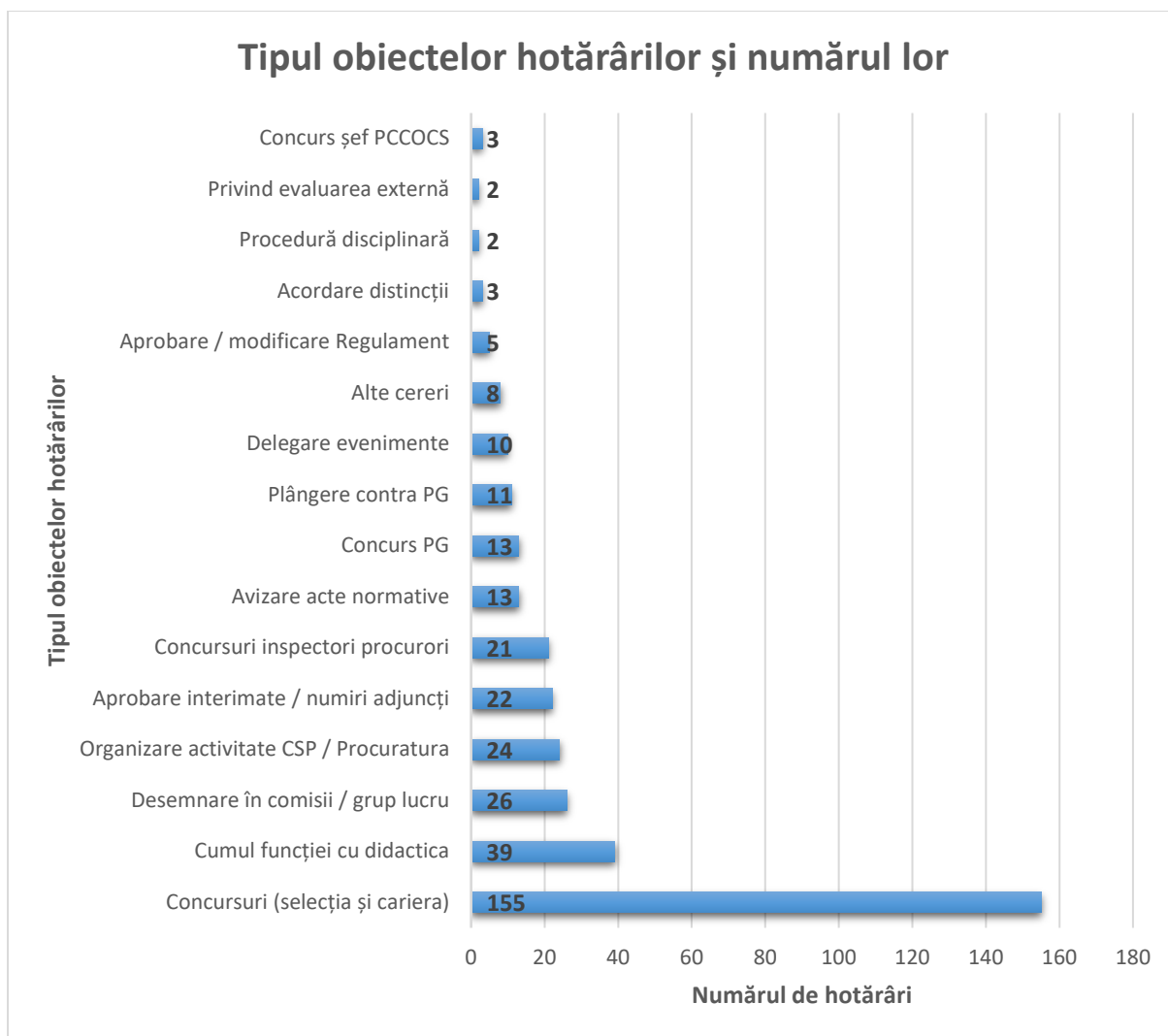
În perioada de cercetare, CSP a adoptat în total 357 de hotărâri, toate fiind disponibile pe site-ul instituției.¹⁹ Dintre acestea, cele mai multe – 155 de hotărâri (43,4%) – au vizat procedura de selecție și carieră a procurorilor. Aceste hotărâri au abordat aspecte precum anunțarea și organizarea concursurilor, evaluarea candidaților, aprobarea punctajului, desemnarea câștigătorilor etc.

Al doilea cel mai frecvent obiect al hotărârilor adoptate a fost exprimarea acordului privind cumularea funcției de procuror cu activitatea didactică – 39 de hotărâri (11%). Acestea au fost urmate de 26 hotărâri (7,3%) referitoare la desemnarea membrilor CSP sau altor procurori în diverse comisii / grupuri de lucru, de regulă pentru elaborarea proiectelor de acte normative.

În ceea ce privește organizarea activității CSP și a procuraturii, au fost adoptate 24 de hotărâri (6,7%). Acestea s-au referit, în principal, la alegerea președintelui CSP, delegarea temporară a atribuțiilor acestuia, constatarea vacanței funcției de membru CSP, organizarea Adunării Generale a Procurorilor și altele. De asemenea, au fost adoptate câte 22 de hotărâri (6%) pentru aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere / acceptarea numirilor în funcțiile de adjuncți ai Procurorului General, precum și pentru organizarea concursurilor pentru numirea în funcțiile de inspector procuror.

În ceea ce privește avizarea proiectelor actelor normative și organizarea concursurilor pentru desemnarea candidatului pentru funcția de Procuror General, au fost adoptate câte 13 hotărâri (3,6%). Totodată, pentru delegarea membrilor CSP la diverse evenimente au fost emise 10 hotărâri (2,8%).

¹⁹ A se vedea pagina web CSP la linkul: <https://www.csp.md/consiliu/consiliul-superior-al-procurorilor/hotarari>.

Imaginea detaliată privind tipurile de subiecte ale hotărârilor emise de CSP și numărul acestora poate fi analizată în diagrama de mai sus. Acest grafic relevă că, în 2024, CSP a desfășurat un volum mare și divers de activitate, abordând subiecte variate. Este îmbucurător faptul că marea majoritate a hotărârilor adoptate de CSP s-au concentrat pe un aspect foarte important pentru buna funcționare a procuraturii, și anume organizarea concursurilor pentru suplinirea funcțiilor vacante de procuror. Această observație indică faptul că membrii CSP acordă atenție fortificării și optimizării funcționării sistemului procuraturii.

Publicarea hotărârilor

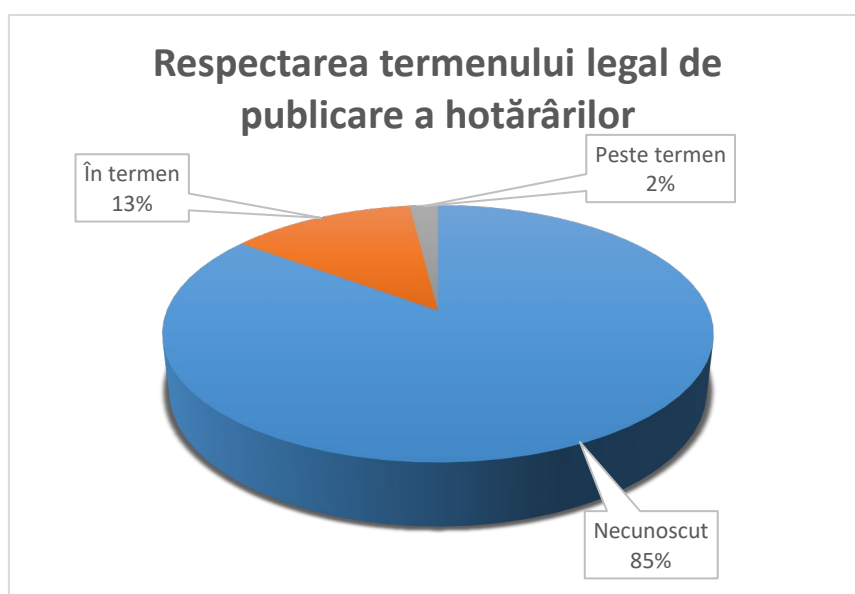
Hotărârile CSP se publică pe pagina web oficială în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la adoptare, cu respectarea regimului datelor cu caracter personal, a informațiilor cu acces limitat și a principiului confidențialității.²⁰

²⁰ Pct.7.9¹ din Regulamentul CSP, aprobat prin hotărârea CSP nr.12-225/16 din 14 septembrie 2016, cu modificările și completările ulterioare, disponibil online: https://www.csp.md/sites/default/files/inline-files/Regulamentul%20CSP%20cu%20modif.%202021.05.2024_0.pdf.

Analiza a arătat că, pentru o majoritate covârșitoare a hotărârilor – 304 (85%) – nu este posibilă identificarea datei exacte a publicării. Această carență semnificativă se datorează faptului că instrumentul „Proprietățile documentului PDF” nu furnizează informația relevantă cu privire la momentul creării și publicării documentului analizat, problemă evidențiată deja detaliat în compartimentul „Publicarea din timp a agendelor de bază” de mai sus.

Deficiența dată subliniază repetat necesitatea urgentă de a clarifica și corecta acest aspect, astfel încât să fie asigurată transparența privind momentul publicării actelor emise de CSP. Faptul că nu se cunoaște dacă 85% dintre hotărârile CSP au fost publicate în termen sau nu afectează grav credibilitatea instituției. Această lipsă de transparență influențează negativ percepția asupra activității CSP, atât în rândul corpului de procurori, cât și în fața societății, erodând încrederea publicului în funcționarea corectă și responsabilă a CSP.

Pentru celelalte 53 de hotărâri (15%), informația referitoare la momentul creării și publicării documentului este disponibilă. Dintre acestea, 46 hotărâri (13%) au fost publicate în termenul legal de 10 zile, în timp ce 7 hotărâri (2%) au fost publicate cu întârziere, depășind termenul prevăzut de lege. Cea mai mare întârziere constatată a fost de opt zile²¹, urmată de două hotărâri întârziate cu trei zile, una cu o întârziere de două zile și trei hotărâri publicate la o zi după expirarea termenului. În medie, cele șapte hotărâri întârziate au fost publicate cu aproximativ trei zile peste termen.

Aceste date relevă o îmbunătățire față de constatările din documentul din decembrie 2023, care a arătat că hotărârile publicate peste termenul legal în perioada 2020 - 2023 au înregistrat, în medie, întârziere de 39 de zile. Totuși, o comparație directă între cele două situații nu este deloc corectă, întrucât pentru perioada 2020 - 2023 a fost identificat un număr nesemnificativ de hotărâri pentru care momentul publicării nu putea fi determinat.

Considerăm că membrii CSP ar trebui să intervină prompt pentru a elucida acest aspect și a asigura o transparență deplină în ceea ce privește data publicării hotărârilor instituției.

²¹ A se vedea Hotărârea CSP nr.1-149/2024 cu privire la modificarea Regulamentului Consiliului Superior al Procurorilor, publicată la 14 iunie 2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-06/149.%20Hot.modificarea%20Regulamentului%20CSP.pdf>.

Anonimizarea hotărârilor

La publicarea hotărârilor CSP, textul acestora este supus anonimizării, pentru a proteja datele cu caracter personal a cetățenilor vizați. Astfel, din conținutul textului hotărârii sunt eliminate: numele și prenumele autorului sesizării privind comiterea abaterii disciplinare de către procuror, dacă acesta este o persoană fizică. Nu sunt anonimizate numele autorilor sesizărilor care au calitatea de persoană publică, deținătoare a unei funcții de răspundere sau de demnitate publică ori dacă este reprezentantul unei persoane juridice, fie aceasta de drept public sau privat.

De asemenea, sunt eliminate detalii precum numele, prenumele, locul și data nașterii persoanelor fizice, domiciliul sau reședința lor, precum și numerele de telefon, cu excepția celor de serviciu. Totodată sunt eliminate și alte date ce intră sub incidența legislației privind protecția datelor cu caracter personal.²²

Din total de 357 hotărâri publicate, am identificat 12 hotărâri (3,3%) în care au fost anonimizate numele și prenumele persoanelor care au formulat cereri sau sesizări în adresa CSP, în baza cărora au fost emise hotărâri.²³

²² Pct.7.9² din Regulamentul CSP, aprobat prin hotărârea CSP nr.12-225/16 din 14 septembrie 2016, cu modificările și completările ulterioare, disponibil online: https://www.csp.md/sites/default/files/inline-files/Regulamentul%20CSP%20cu%20modif.%2021.05.2024_0.pdf.

²³ Hotărârile CSP anonimizate:

- 1) nr. 1-15/2024 cu privire la examinarea unei adresări, disponibilă online: <https://www.csp.md/sites/default/files/2024-01/15.%20Hotarare%20adresare%20REDACT.pdf>.
- 2) nr. 1-33/2024 cu privire la examinarea unei cereri privind susținerea examenului de capacitate, în temeiul vechimii în muncă, la Institutul Național al Justiției, disponibilă online: <https://www.csp.md/sites/default/files/2024-02/33.%20Sust.%20exam.%20INJ.pdf>.
- 3) nr. 1-47/2024 cu privire la examinarea unor cereri, disponibilă online: https://www.csp.md/sites/default/files/2024-03/47.%20Hot._respingere.pdf.
- 4) nr. 1-118/2024 cu privire la examinarea unei adresări ce vizează pretinse acțiuni ilegale ale Procurorului General interimar, Ion Munteanu, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-05/118.%20Hot%20pl%C3%AEngere%20final.pdf>.
- 5) nr. 1-201/2024 cu privire la examinarea adresării domnului Xxxxxxx Xxxxxx, depusă în interesele lui Xxxxxx Xxxxxx, ce vizează acțiunile pretins ilegale ale Procurorului General interimar, Ion Munteanu, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-07/201.%20Hot%20pl%C3%AEngere.pdf>.
- 6) nr. 1-202/2024 cu privire la examinarea adresării domnului Xxxx Xxxxx cu privire la acțiunile pretins ilegale ale Procurorului General interimar, Ion Munteanu, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-07/202.%20Hot%20pl%C3%AEngere%20xx.pdf>.
- 7) nr. 1-203/2024 cu privire la examinarea unei adresări, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-07/203.%20Hot%20pl%C3%AEngere.pdf>.
- 8) nr. 1-225/2024 cu privire la examinarea unei adresări, disponibilă online: https://csp.md/sites/default/files/2024-07/225.%20examinare%20adresare_0.pdf.
- 9) nr. 1-227/2024 cu privire la examinarea unei adresări, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-07/227.%20Hot.%20exam.%20adresare.pdf>.
- 10) nr. 1-228/2024 cu privire la examinarea unei adresări, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-07/228.%20Hot%20dresare.pdf>.
- 11) nr. 1-230/2024 cu privire la examinarea unei adresări, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-08/230.%20HOT.%20adresare.pdf>.
- 12) nr. 1-238/2024 cu privire la examinarea unei adresări, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-09/238%20Hot%20examinare%20pl%C3%A2ngere.pdf>.

Recunoaștem pe deplin importanța protecției datelor cu caracter personal ale fiecărui cetățean. Totuși, prevederea din Regulamentul CSP care impune anonimizarea numelui și prenumelui autorului sesizărilor disciplinare, precum și a altor persoane fizice implicate în activitatea CSP, pare nejustificată și excesivă.

Această măsură devine inutilă în contextul în care, de cele mai multe ori, aceste informații sunt deja făcute publice prin includerea lor în denumirea subiectelor din agenda ședinței sau sunt menționate explicit în timpul ședințelor publice transmise live. Astfel, secretizarea ulterioară a acestor date în hotărâri nu face decât să creeze confuzie și să aducă un plus de formalism, fără a asigura o protecție reală a datelor personale. Mai mult, este creată percepția erodării transparenței activității CSP.

Un exemplu elocvent în acest sens este chiar prima Hotărâre CSP anonimată în acest an – *nr.1-15/2024 din 19 ianuarie 2024 privind examinarea unei adresări înaintate de avocatul Xxxxxx Xxxxxxx, în interesele lui Xxxxx Xxxxxx, cu privire la tragerea la răspundere disciplinară a Procurorului General interimar, Ion Munteanu.*

Analizând ordinea de zi ședințe în cadrul căreia a fost adoptată această hotărâre²⁴, am notat că subiectul cu nr.2 era intitulat „*Plângerea înaintată de avocatul Alexandru Bodrug în interesele lui Sergiu Prodan cu privire la tragerea la răspundere disciplinară a Procurorului General interimar, Ion Munteanu.*” Un alt subiect similar pe ordinea de zi nu a fost, ceea ce indică că cele două spețe sunt, de fapt, una și aceeași. Mai mult, în cadrul ședinței²⁵, membru raportor a vociferat expres numele autorului plângerii și a oferit o prezentare succintă a circumstanțelor relevante cazului. Acest exemplu subliniază caracterul inutil al anonimizării acestor date în hotărârea motivată, în condițiile în care informațiile au fost deja comunicate public și făcute cunoscute în cadrul ședinței publice.

Situații similare se regăsesc și în cazul celorlalte hotărâri ale CSP, unde numele și prenumele autorilor plângerilor, cererilor sau sesizărilor au fost ascunse. În lumina acestor constatări, considerăm oportună revizuirea punctului 7.9² din Regulamentul CSP, în sensul excluderii subpunctului 1), care impune înlăturarea numelui și prenumelui autorului sesizărilor disciplinare. Această modificare este justificată în special din considerentul că Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură nu impune o astfel de obligativitate. Acest fapt ar elimina o activitate inutilă, contribuind la clarificarea și simplificarea procedurilor, fără a compromite transparența CSP și protecția datelor personale.

Solicitările Procurorului General

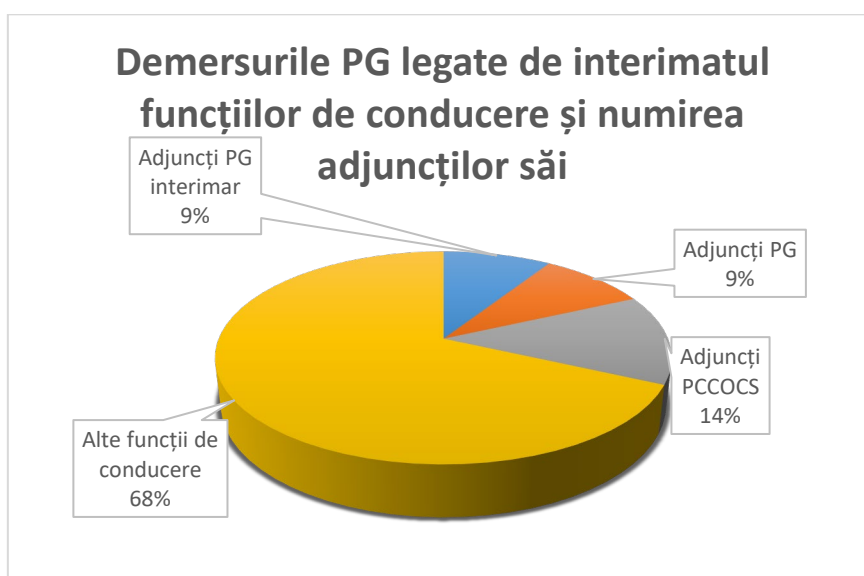
În perioada de cercetare, au fost identificate 12 subiecte care vizau examinarea mai multor solicitărilor parvenite din partea Procurorului General, dintre care cinci au fost formulate în perioada interimatului. Din totalul solicitărilor, marea majoritate au vizat aprobarea interimatelor pentru diverse funcții de conducere în cadrul procuraturilor și exprimarea acordului pentru candidații la funcțiile de adjuncți ai Procurorului General (inclusiv interimar). Celelalte solicitări s-au referit la: avizarea bugetului sistemului Procuraturii, aprobarea modificării structurii și statutului de personal al Procuraturii, cererea formulată în cadrul concursului pentru selectarea candidatului la funcția de Procuror General, desemnarea unui membru CSP în componența Consiliului Consultativ pe lângă Procurorul General.

²⁴ Ordinea de zi a ședinței CSP din 19 ianuarie 2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-01/19.01.2024%20Agenda%20CSP%20subiecte%20pendinte.pdf>.

²⁵ Înregistrarea video a ședinței CSP din 19 ianuarie 2024, disponibilă online: <https://www.csp.md/index.php/sedinta-consiliului-superior-al-procurorilor-din-19-ianuarie-2024>.

În continuare, vom analiza modul de examinare a demersurilor Procurorului General cu privire la aprobarea interimatelor în funcții de conducere, precum și cele referitoare la exprimarea acordului pentru numirea/eliberarea adjuncților Procurorului General (inclusiv interimar). Această analiză este importantă, având în vedere miza sporită a acestor demersuri. Considerăm că, felul în care CSP examinează subiectele ce vizează conducerea procuraturii reflectă indirect nivelul general de transparență al activității instituției.

Pe perioada analizei, CSP s-a pronunțat asupra a 22 de astfel de demersuri. Dintre acestea, două (9%) vizau exprimarea acordului pentru numirea și eliberarea din funcția de adjunct al Procurorului General interimar²⁶, iar alte două se refereau la exprimarea acordului pentru numirea în funcțiile de adjunct al Procurorului General.²⁷ În trei cazuri (14%), demersurile au avut ca obiect aprobarea interimatului funcției de adjunct al procurorului-șef al Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS). Restul 15 demersuri (68%) au vizat aprobarea interimatelor în diverse funcții de conducere din cadrul procuraturii.

Din cele 22 de demersuri examinate, doar unul (4,5%) a fost respins de CSP. Acesta se referea la aprobarea interimatului funcției de adjunct al procurorului-șef al Procuraturii raionului Edineț.²⁸ Discuțiile și votarea pe marginea acestui demers au avut loc în deliberare, ceea ce face ca detaliile și raționamentele CSP să rămână necunoscute. Hotărârea motivată emisă este vagă, limitându-se la menționarea faptului că candidatul nu a acumulat numărul necesar de voturi și că instituția are dreptul discreționar să accepte sau să respingă interimatele propuse.

²⁶ A se vedea Hotărârile CSP nr.1-74/2024 și nr.1-75/2024 din 4 martie 2024, disponibile online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-03/74.%20Hot.%20exprimarea%20acordului%20S.Brigan%20adjunct%20PG%20interimar.pdf> și, respectiv,

<https://csp.md/sites/default/files/2024-03/75.%20Hot.%20C3%AEncetare%20acordului%20I.Demciucin%20adjunct%20PG%20interimar.pdf>.

²⁷ A se vedea Hotărârile CSP nr.1-158/2024 și nr.1-159/2024 din 12 iunie 2024, disponibile online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-06/158.Hot.%20exprimarea%20acordului%20adjunct%20PG%20Russu.pdf> și, respectiv,

<https://csp.md/sites/default/files/2024-06/159..Hot.%20exprimarea%20acordului%20adjunct%20PG.pdf>.

²⁸ A se vedea Hotărârea CSP nr.1-40/2024, disponibilă online: <https://www.csp.md/sites/default/files/2024-02/40.%20Hot.%20exam.%20ordin%20interim%20adj.Edine%C8%9B.pdf>.

Astfel de practici au fost frecvente anterior, ceea ce a erodat transparența și imaginea publică a instituției. Considerăm imperios ca, pe viitor, CSP să adopte o abordare mai deschisă în gestionarea unor astfel de situații, oferind justificări clare și transparente pentru deciziile sale în ceea ce privește funcțiile de conducere din cadrul procuraturii. O astfel de schimbare ar contribui semnificativ la întărirea încrederii publice în activitatea instituției.

Am remarcat anterior, ca aspect pozitiv, că membrii CSP votează, de regulă, în ședință publică. Cu toate acestea, au fost identificate câteva excepții. În ședințele din 5 și 15 februarie 2024, CSP a examinat trei demersuri ale Procurorului General interimar privind aprobarea interimatelor unor funcții de conducere și a desemnat trei interimari pentru funcții de conducere, în urma respingerii candidaturilor anterioare. În aceste cazuri, atât discuțiile, cât și votarea pe marginea subiectelor s-au desfășurat în ședință închisă. CSP s-a limitat la citirea dispozitivului hotărârilor în ședință publică, fără a oferi detalii despre raționamentele care au fundamentat deciziile sau despre eventualele opinii separate. Nici motivarea hotărârilor nu a oferit explicații suficiente.²⁹ Această practică contravine principiului transparenței decizionale și afectează încrederea publică.

Cu toate acestea, este important de subliniat că aceste situații s-au limitat la cele șase cazuri din etapa incipientă a activității noii componente CSP. Ulterior, votarea pe marginea subiectelor s-a desfășurat în ședințe publice, marcând un progres pozitiv în direcția asigurării transparenței.

Este de apreciat că, în 20 de cazuri (91%), CSP a audiat candidații vizați prin aceste demersuri și le-a adresat întrebări în cadrul ședințelor publice, evidențiind astfel angajamentul pentru transparență și evaluare reală. În celelalte două cazuri (9%), care priveau exprimarea acordului pentru încetarea mandatului de adjunct al Procurorului General de către Igor Demciucin și aprobarea interimatului funcției de adjunct al procurorului-șef al PCCOCS de către Dumitru Robu, candidații nu au participat la ședințele CSP. În cazul domnului Robu, acesta a solicitat examinarea demersului în lipsa sa, motivând că se afla în concediu planificat.

Am observat o abordare neuniformă în ceea ce ține de examinarea solicitărilor Procurorului General, din perspectiva discutării acestora sau nu în deliberări. Spre exemplu, cele două demersuri referitoare la aprobarea interimatului și încetarea mandatului adjuncților Procurorului General interimar nu au fost discutate în deliberări, la fel ca și două demersuri privind exprimarea acordului pentru numirea în funcțiile de adjunct al Procurorului General și un demers privind aprobarea interimatului funcției de

²⁹ A se vedea Hotărârile CSP:

- nr.1-39/2024 din 5 februarie 2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-02/39.%20Hot.%20aprob%20interim%20adj.Anenii%20Noi.pdf>.
- nr.1-40/2024 din 5 februarie 2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-02/40.%20Hot.%20examin.%20ordin%20interim%20adj.Edine%C8%9B.pdf>.
- nr.1-48/2024 din 5 februarie 2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-02/48.%20Desemnare%20interimar%20adjunct%20Of.Principal.pdf>.
- nr.1-49/2024 din 5 februarie 2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-02/49.%20Desemnare%20interimar%20sef%20Of.%20R%C3%AE%C8%99cani.pdf>.
- nr.1-50/2024 din 5 februarie 2024, disponibilă online: https://csp.md/sites/default/files/2024-02/50.%20Desemnare%20interimar%20adj.Edine%C8%9B_0.pdf.
- nr.1-57/2024 din 15 februarie 2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-02/57.%20Hot.%20aprob%20interim%20adj.Ocnita.pdf>.

adjunct al procurorului-șef al PCCOCS. În schimb, alte două demersuri ce vizau aceeași funcție de adjunct interimar al procurorului-șef al PCCOCS au fost supuse deliberării.³⁰

Din cele 15 demersuri legate de aprobarea interimatelor altor funcții de conducere din cadrul procuraturii, 12 (80%) au fost discutate în deliberări, iar 3 (20%) nu au fost supuse deliberărilor. Lipsa unor explicații clare privind diferențierea modului de examinare ridică semne de întrebare. Nu este clar de ce solicitări similare sunt gestionate diferit, ceea ce poate genera impresia de lipsă de coerență.

O soluție ideală ar fi instituirea unei practici unitare, prin care toate demersurile și discuțiile privind aprobarea interimatelor sau numirile în funcțiile de conducere să fie abordate exclusiv în ședințe publice. Această propunere este susținută de faptul că Regulamentul CSP permite discutarea subiectelor în deliberări doar în cazul procedurilor disciplinare și nu prevede această posibilitate pentru alte tipuri de subiecte. Instituirea unei astfel de practici ar consolida transparența și ar elimina percepția de arbitrar în procesul decizional.

Un alt aspect important este că nicio solicitare a Procurorului General nu a fost discutată în contradictoriu în cadrul ședințelor publice CSP și nicio opinie separată nu a fost exprimată pe marginea acestora. În majoritatea cazurilor, demersurile Procurorului General au fost acceptate unanim. Acest fapt poate sugera fie o sinergie perfectă în colaborarea dintre membrii CSP și Procurorul General, fie o abordare superficială în examinarea solicitărilor. În absența unor opinii divergente sau a unor dezbateri publice vizibile, rămâne neclar dacă aprobarea demersurilor se bazează pe o analiză detaliată sau sunt tratate ca formalități. O examinare publică mai riguroasă a acestor solicitări ar contribui la creșterea încrederii și consolidarea percepției de imparțialitate instituțională.

Este important de menționat că nu a fost identificată nicio solicitare a Procurorului General referitoare la transferul procurorilor, un aspect care era frecvent întâlnit în analiza anterioară pentru anii 2020 – 2023. În acea perioadă, transferurile erau adesea folosite ca o metodă indirectă de promovare, de obicei mutând procurorii din procuraturile teritoriale în Procuratura municipiului Chișinău sau în alte procuraturi din apropiere. Absența acestor solicitări în perioada analizată poate fi interpretată ca o îmbunătățire a procesului decizional și o renunțare la o practică vicioasă, care dădea impresia favorizării subiective unor procurori de către conducerea de vârf.

Motivarea hotărârilor

Potrivit legii³¹, hotărârile CSP sunt motivate, semnate de președintele ședinței și publicate pe pagina web oficială. Acestea pot fi semnate olograf sau electronic.

Regulamentul CSP³², prevede că, proiectele hotărârilor sunt elaborate înainte de ședință de către Aparatul CSP împreună cu membrul raportor și că sunt semnate de către toți membrii care au participat la adoptare. La fel, este prevăzută posibilitatea semnării olografe sau electronice.

³⁰ A se vedea ședința CSP din 24 iulie 2024, aprobarea interimatului funcției de adjunct al procurorului-șef al PCCOCS dispus lui Oleg Cernenchi, disponibilă online: <https://www.csp.md/index.php/sedinta-consiliului-superior-al-procurorilor-din-24-iulie-2024>.

³¹ Art.77 alin.(7) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, disponibilă online: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144969&lang=ro.

³² Pct.7.7 - 7.9 din Regulamentul CSP, aprobat prin hotărârea CSP nr.12-225/16 din 14 septembrie 2016, cu modificările și completările ulterioare, disponibil online: https://www.csp.md/sites/default/files/inline-files/Regulamentul%20CSP%20cu%20modif.%202021.05.2024_0.pdf.

Observăm că Regulamentul CSP, care este un act normativ de putere inferioară, stabilește cerințe mai stricte decât legea – act normativ superior, impunând semnătura tuturor membrilor participanți la adoptarea deciziilor, în timp ce legea prevede doar semnătura președintelui ședinței.

Această diferență creează o supra-reglementare inutilă și excesiv birocratică, îngreunând procesul decizional și reducând transparența, or, în cadrul elaborării studiului din decembrie 2023, membrii CSP intervievați au notat că unul dintre motivele întârzierii publicării hotărârilor este chiar această procedură complexă de semnare. Deseori, semnarea era întârziată de absența unor membri aflați în concediu sau în deplasări, ceea ce făcea imposibilă respectarea termenelor legale.

În acest context, sugerăm revizuirea Regulamentului CSP pentru a alinia cerințele acestuia la prevederile legii, eliminând obligativitatea semnării hotărârilor de către toți membrii participanți. Semnătura președintelui ședinței este suficientă, conform legii. Această ajustare va debirocratiza procesul, va spori eficiența instituțională și va accelera publicarea hotărârilor adoptate.

De asemenea, considerăm oportun ajustarea prevederilor regulamentului pentru a stabili ca regulă de bază utilizarea semnăturii electronice în procesul de semnare a hotărârilor, atâta timp cât legea nu interzice acest fapt. Această modificare ar reduce semnificativ timpul necesar semnării și ar contribui la modernizarea proceselor administrative ale CSP. Aceste schimbări nu doar că ar îmbunătăți productivitatea, dar ar și favoriza sporirea transparenței CSP.

Ce ține de motivarea hotărârilor, am constatat că, pe parcursul perioadei de cercetare, toate hotărârile adoptate au fost publicate, fără a identifica lipsuri în acest sens. Această observație este relevantă în contextul constatărilor din studiul anterior, când, în unele cazuri, ordinea cronologică a numerelor hotărârilor era întreruptă. Acest fapt indică că anumite hotărâri fuseseră adoptate și li se rezervase număr, însă motivarea lor nu fusese încă redactată, ceea ce explica absența lor de pe site.

Am observat că hotărârile CSP prin care au fost examinate demersurile Procurorului General privind aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere sunt lipsite de o motivare suficientă. Analizând atât primele hotărâri adoptate de noua componentă a CSP³³, cât și cele mai recente³⁴, am constatat că

³³ A se vedea Hotărârile CSP, adoptate în cadrul ședinței din 5 februarie 2024:

- nr.1-39/2024, disponibilă online: <https://www.csp.md/sites/default/files/2024-02/39.%20Hot.%20aprob%20interim%20adj.Anenii%20Noi.pdf>.
- nr.1-40/2024, disponibilă online: <https://www.csp.md/sites/default/files/2024-02/40.%20Hot.%20examin.%20ordin%20interim%20adj.Edine%C8%9B.pdf>.
- nr.1-48/2024, disponibilă online: <https://www.csp.md/sites/default/files/2024-02/48.%20Desemnare%20interimar%20adjunct%20Of.Principal.pdf>.
- nr.1-49/2024, disponibilă online: <https://www.csp.md/sites/default/files/2024-02/49.%20Desemnare%20interimar%20sef%20Of.%20R%C3%AE%C8%99cani.pdf>.
- nr.1-50/2024, disponibilă online: https://www.csp.md/sites/default/files/2024-02/50.%20Desemnare%20interimar%20adj.Edine%C8%9B_0.pdf.

³⁴ A se vedea Hotărârile CSP, adoptate în cadrul ședinței din 26 septembrie 2024:

- nr.1-302/2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-09/302.%20Hot.aprobare%20C8%99ef%20interimar%20sec%C8%9Bia%20combatere%20trafic%20de%20Ofiin%C8%9Be%20PG.pdf>.
- nr.1-303/2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-09/303.Hot.aprobare%20C8%99ef%20interimar%20Taraclia.pdf>.
- nr.1-304/2024, disponibilă online: <https://csp.md/sites/default/files/2024-09/304.Hot.%20aprob%20interim%20adjunct%20R%C3%AE%C8%99cani.pdf>.

acestea au o structură tipizată de o pagină și jumătate, în care se transpune, în principal, cadrul legal aplicabil, fără a reflecta raționamentele sau circumstanțele factologice care au stat la baza deciziilor.

Aspectele particulare cu privire la candidatura examinată au fost reduse la menționarea vechimii în muncă, calificativului obținut la ultima evaluare și aptitudinii medicale, fără careva mențiuni suplimentare relevante. Similitudinea evidentă în formă și conținut între aceste hotărâri indică o abordare superficială, care afectează negativ transparența și încrederea publicului.

Este esențial ca membrii CSP să-și revizuiască abordarea privind motivarea hotărârilor referitoare la aprobarea sau respingerea interimatelor, prin renunțarea la hotărârile standardizate, "trase la indigo". În schimb, conținutul acestora ar trebui să includă circumstanțele factologice ale fiecărui caz, dezbaterile și opiniile membrilor CSP referitoare la candidaturile discutate. Această schimbare ar contribui semnificativ la sporirea transparenței și a încrederii în procesul decizional.

Am analizat motivarea hotărârii prin care au fost revocate rezultatele probelor de interviu în cadrul concursului pentru selectarea candidatului la funcția de Procuror General³⁵, desfășurate la 22 februarie 2024, având în vedere importanța deosebită a acestei decizii, unicitatea situației și impactul semnificativ asupra sistemului procuraturii.

Această decizie este remarcabilă pentru modul său corespunzător și detaliat de motivare. Pe lângă indicarea cadrului legal aplicabil și standardelor internaționale relevante, cel mai important este că motivarea oferă o descriere completă a tuturor circumstanțelor de fapt care au precedat adoptarea deciziei. Sunt prezentate detalii clare despre faptele și raționamentele membrilor CSP care au stat la baza acestei hotărâri, facilitând înțelegerea logicii și motivelor deciziei. Acest tip de motivare este un exemplu de bună practică, ce ar trebui replicat în toate hotărârile CSP.

CONSTATĂRI

Organizarea ședințelor CSP: Pe parcursul monitorizării, CSP a programat 53 de ședințe, dintre care 52 (98%) au avut loc, iar una (2%) a fost amânată din lipsă de cvorum, marcând o îmbunătățire semnificativă față de perioada 2020-2023, când rata amânărilor era de 19%. Noua componentă CSP a demonstrat o organizare mai eficientă, fără amânări multiple, ceea ce reflectă o colaborare mai bună între membri și un angajament sporit pentru buna funcționare instituțională.

Utilizarea tehnologiilor digitale: În 2024, CSP a adoptat tot mai frecvent tehnologii digitale, modernizând procesele instituționale. În premieră, au fost organizate două ședințe prin e-mail. Mai mulți candidați care au participat la concursurile CSP și un candidat la funcția de adjunct al Procurorului General au fost audiați prin teleconferință. Membrii CSP s-au conectat tot mai des online la ședințe, asigurând cvorumul necesar. Adunarea Generală a Procurorilor din 29 februarie, desfășurată online, a redus costurile și timpul necesar, evidențiind eficiența acestui format. Utilizarea soluțiilor digitale sporește flexibilitatea, eficiența și adaptabilitatea activităților CSP.

Rata de participare a membrilor la ședințele CSP: Membrii CSP au avut o prezență responsabilă la ședințele planificate, ceea ce a condus la un număr redus de ședințe amânate. La majoritatea ședințelor au fost prezenți 8-10 membri din totalul de 11. Membrii non-procurori au manifestat un

³⁵ Hotărârea CSP nr.1-39/2024 din 5 februarie 2024, disponibilă online: <https://www.csp.md/sites/default/files/2024-03/72.%20Hot.CSP%20Nr.72%20din%2028.02.2024.pdf>.

activism satisfăcător, având de regulă un rol activ în examinarea subiectelor, în special în cadrul desfășurării concursurilor organizate de CSP, prin adresarea întrebărilor candidaților.

Ședințele ordinare vs. extraordinare: În perioada de referință, CSP a organizat doar două ședințe extraordinare, reprezentând 4% din totalul ședințelor, cu excepția celor desfășurate prin e-mail. Aceste ședințe au abordat subiecte precum ajustarea reglementărilor normative privind desfășurarea concursului pentru selecția Procurorului General și delegarea atribuțiilor președintelui CSP, pentru a asigura continuitatea funcțională. Comparativ cu perioada 2020-2023, când ședințele extraordinare reprezentau 10%, în 2024 numărul acestora a scăzut, iar subiectele abordate au fost cu adevărat urgente și importante.

„Ziua” organizării ședinței CSP: Majoritatea ședințelor au fost programate pentru joi (36%), urmate de miercuri (27%), luni (17%), marți (13%) și vineri (11%). Similar cu perioada 2020-2023, joi a fost ziua cea mai frecventă pentru ședințe. Totuși, CSP nu pare să fi stabilit o zi fixă pentru organizarea acestora, programarea fiind sporadică. Recomandarea din analiza anterioară de a stabili o zi fixă pentru ședințele CSP rămâne relevantă și ar contribui la îmbunătățirea transparenței și predictibilității activității instituției.

Publicitatea ședințelor CSP: Analiza nu a identificat deficiențe în privința transmisiunii și vizionării ședințelor CSP. Spre deosebire de anii anteriori, când ședințele erau difuzate printr-o companie privată, CSP folosește acum echipamente proprii, eliminând dependența de furnizori externi. Începând cu octombrie 2023, ședințele sunt difuzate online pe site-ul oficial și pe canalul YouTube al CSP, unde sunt stocate pentru accesul publicului. Această abordare îmbunătățește transparența, securitatea și vizibilitatea activității CSP.

Publicarea din timp a agendelor: O mare parte dintre agendele ședințelor CSP – 33 din 53 (62%) nu conțin informații despre data publicării documentelor, ceea ce face imposibilă stabilirea dacă acestea au fost publicate în termen. Situația respectivă nu a fost întâlnită în analiza precedentă. Din cele 20 de agende (38%) care includ această informație, 17 au fost publicate la timp, iar 3 cu întârziere. Aceste deficiențe ridică îngrijorări semnificative privind transparența activității CSP, iar membrii CSP ar trebui să intervină pentru a clarifica și remedia situația.

Agendele suplimentare: CSP a avut 12 agende suplimentare (18,4%), incluzând 17 subiecte, dintre care 11 au fost importante, cum ar fi aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere sau numirile adjuncților Procurorului General. Restul subiectelor au fost de importanță mai mică, cum ar fi cererea privind acordarea distincțiilor foștilor procurori sau aprobarea cumulului funcției de procuror cu activitatea didactică. Includerea subiectelor legate de funcțiile de conducere în agendele suplimentare impune precauție și justificare adecvată. Aceste subiecte necesită o pregătire temeinică și o analiză corectă pentru a nu afecta calitatea deciziilor și încrederea publicului. O planificare mai bună în acest sens și stabilirea drept regulă ca astfel de subiecte să fie incluse în agende ordinare ar fi benefică.

Subiectele examinate: Agendele CSP au inclus 230 de subiecte, dintre care 213 (93%) în agendele de bază și 17 (7%) în cele suplimentare. După aprobarea ordinii de zi, au fost acceptate spre examinare 226 de subiecte, dintre care 19 (8%) au fost amânate, iar 207 (92%) au fost soluționate. Dintre acestea, 30% au vizat selecția și cariera procurorilor, 9% – disciplina și etica acestora, iar 31% s-au referit la aspecte importante privind atribuțiile CSP, cum ar fi examinarea rapoartelor colegiilor subordonate

sau Inspecției procurorilor, stabilirea priorităților CSP, organizarea Adunării Generale a Procurorilor ș.a. Restul de 30% au abordat aspecte cu miză mai redusă. Astfel, 70% din subiectele examinate au vizat aspecte esențiale legate de organizarea și funcționarea Procuraturii, marcând o îmbunătățire față de perioada 2020-2023, când această rată a fost de 50%.

Ședință deschisă vs. ședință închisă: În 2024, 79% din subiectele soluționate de CSP au fost discutate în ședință deschisă. CSP a examinat șase contestații disciplinare, patru dintre acestea fiind discutate public, iar celelalte – în ședințe închise, pe motive plauzibile. Aceste constatări reflectă o îmbunătățire față de perioada anterioară, când contestațiile erau examinate și votate exclusiv în ședințe închise.

De asemenea, CSP a votat de regulă pe marginea subiectelor în ședință deschisă, chiar și atunci când acestea au fost discutate „în deliberare” sau în ședințe închise. În trecut, CSP practica des votul în deliberare și doar se dădea citire dispozitivului hotărârii în ședință publică, afectând astfel grav transparența. Votul secret, utilizat anterior, încălca Regulamentul CSP, care impune expres vot deschis în ședință publică, cu excepția alegerii președintelui CSP.

Pe de altă parte, durata medie a ședințelor în 2024 a fost de 151 de minute, iar CSP a dedicat aproximativ jumătate din acest timp (75 de minute) activităților în ședință deschisă. Acest aspect sugerează că o proporție semnificativă a activității CSP se desfășoară în continuare în mod închis. Deși anumite subiecte, cum ar fi cele ce vizează viața privată sau cauzele penale, necesită ședințe închise, acest procent mare ridică întrebări cu privire la modul cum poate fi consolidată transparența CSP.

Publicarea proceselor-verbale: Practica înlocuirii publicării proceselor-verbale cu „ordinele de zi soluționate” a continuat, deși legea și Regulamentul CSP impun publicarea proceselor-verbale în termen de trei zile lucrătoare. Acestea trebuie să conțină informații detaliate despre prezența membrilor, dezbaterile, hotărârile adoptate și distribuția voturilor – informații pe care „ordinele de zi soluționate” nu le includ. Doar un singur proces-verbal din cele 53 necesare a fost publicat. Membrii CSP au explicat anterior că această problemă se datorează dificultății anonimizării manuale a datelor, cauzată de lipsa personalului. Deși înțelegem provocările legate de resursele insuficiente, respectarea normelor legale este esențială, iar legea impune publicarea proceselor-verbale.

Obiectele hotărârilor: CSP a adoptat în total 357 de hotărâri, toate disponibile pe site. Cele mai multe – 155 (43,4%) – au vizat selecția și cariera procurorilor. Acestea sunt urmate de 39 de hotărâri (11%) privind cumularea funcției de procuror cu activitatea didactică, iar 26 (7,3%) s-au referit la desemnarea membrilor CSP sau a procurorilor în diverse comisii și grupuri de lucru. Privind organizarea activității CSP și a procuraturii, au fost emise 24 de hotărâri (6,7%). Aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere sau confirmarea numirii în funcții de adjuncți ai Procurorului General au fost obiectul a 22 de hotărâri (6%), iar câte 13 hotărâri (3,6%) au fost emise pentru avizarea actelor normative și pentru organizarea concursurilor pentru funcția de Procuror General. Diversitatea și amploarea obiectelor hotărârilor CSP, cu un accent semnificativ pe cariera și selecția procurorilor, reflectă eforturile CSP de a aborda aspecte esențiale pentru consolidarea și eficientizarea sistemului procuraturii.

Publicarea hotărârilor: Nu a fost posibil de evaluat corect dacă termenul legal de 10 zile lucrătoare pentru publicarea hotărârilor a fost respectat, din cauza lipsei datelor cu privire la publicare, problemă deja evidențiată în compartimentul privind publicarea agendelor. Conform analizei, majoritatea covârșitoare a hotărârilor – 304 din 357 (85%) – nu reflectă momentul publicării, ceea ce afectează credibilitatea procesului. Doar pentru 53 de hotărâri (15%) a fost posibil de stabilit data publicării,

dintre care 46 (13%) au fost publicate în termen, iar 7 (2%) nu. Întârzierile în publicare variază între una și opt zile, cu o medie de trei zile. Membrii CSP ar trebui să soluționeze de urgență acest aspect, pentru a elimina orice dubiu cu privire la buna intenție în asigurarea transparenței.

Anonimizarea hotărârilor: Conform Regulamentului CSP, publicarea hotărârilor presupune anonimizarea datelor personale, inclusiv a numelui și prenumelui persoanelor fizice, autori ai sesizărilor disciplinare. Din 357 de hotărâri, au fost identificate 12 (3,3%) în care au fost șterse aceste informații. Deși protecția datelor personale este importantă, măsura de anonimizare pare inutilă, deoarece numele și prenumele autorilor sunt reflectate în cadrul agendelor ședințelor sau sunt menționate în timpul ședințelor publice. Anonimizarea numelui și prenumelui persoanelor fizice, autori ai sesizărilor, creează confuzie și erodează transparența activității CSP, iar legea nu impune acest fapt. Astfel, revizuirea Regulamentului CSP în vederea excluderii acestei prevederi ar fi justificată pentru a simplifica procedurile, fără a compromite transparența și protecția datelor personale.

Solicitările Procurorului General: Au fost identificate 12 subiecte referitoare la examinarea solicitărilor Procurorului General, dintre care cinci formulate în perioada interimatului. Majoritatea solicitărilor vizau aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere sau exprimarea acordului pentru numirea adjunctilor Procurorului General (inclusiv interimar). În total, au fost examinate 22 astfel de demersuri, dintre care doar un demers a fost respins, referitor la interimatul unei funcții de conducere dintr-o procuratură teritorială. În cazul a 20 de candidați (91%), audierea a fost publică, iar doi nu au fost audiați din cauza neprezentării la ședința CSP.

A fost observată o abordare neuniformă în examinarea solicitărilor Procurorului General, unele demersuri fiind discutate în deliberări, iar altele nu, fără explicații clare privind diferențierea modului de examinare. O practică unitară privind examinarea solicitărilor de aprobare a interimatelor și numirilor, exclusiv în ședințe publice, ar fi binevenită pentru a spori transparența și ar reduce orice percepție de subiectivitate în procesul decizional.

Nicio solicitare a Procurorului General nu a fost dezbătută în contradictoriu public și nu au fost exprimate opinii separate. Absența dezbaterilor publice ridică întrebări dacă aprobările sunt examinate minuțios sau tratate ca formalități. Pe de altă parte, lipsa solicitărilor de transfer ale procurorilor sugerează renunțarea la o practică vicioasă anterior folosită ca metodă de promovare ascunsă, care eroda încrederea în sistemul procuraturii.

Motivarea hotărârilor: Conform legii, hotărârile CSP sunt semnate de președintele ședinței. Regulamentul CSP impune cerințe mai stricte, solicitând semnătura tuturor membrilor care au participat la adoptare. Această diferență creează o supra-reglementare birocratică, îngreunând procesul decizional și întârziind publicarea hotărârilor. Revizuirea Regulamentului CSP pentru a elimina obligativitatea semnării hotărârilor de către toți membrii și stabilirea semnăturii electronice ca regulă principală ar debirocristiza lucrul și ar consolida transparența și eficiența CSP.

Toate hotărârile adoptate de CSP au fost publicate. Hotărârile privind aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere au fost slab motivate, având o structură standardizată și reflectând în principal cadrul legal aplicabil, fără a detalia raționamentele și circumstanțele specifice fiecărui caz. Pentru a spori încrederea și transparența CSP, se recomandă renunțarea la folosirea hotărârilor tipizate și includerea în motivare a detaliilor factice relevante fiecărui caz, raționamentelor relevante și opiniilor exprimate de membrii CSP pe marginea subiectului.

Hotărârea CSP privind revocarea rezultatelor probelor de interviu pentru funcția de Procuror General, din 22 februarie 2024, constituie un exemplu de bună practică în motivarea deciziilor. Aceasta oferă o descriere completă a circumstanțelor de fapt, include cadrul legal aplicabil, standardele internaționale și raționamentele membrilor CSP care au fundamentat decizia.

Concluzii finale. Progrese – ședințele au fost mai bine planificate și organizate, excluzând amânările multiple; tehnologiile digitale au fost implementate mai frecvent; membrii CSP au manifestat o responsabilitate crescută prin participarea la ședințele planificate, asigurând cvorumul necesar; numărul ședințelor extraordinare a scăzut, iar organizarea acestora a fost justificată; transmisiunea live a ședințelor este asigurată prin echipament propriu, fiind exclusă dependența de o companie privată externă, iar vizibilitatea și securitatea au crescut prin stocarea înregistrărilor pe site-ul CSP și pe canalul de YouTube; mai puține agende suplimentare au fost incluse; procentul subiectelor importante, soluționate de CSP, a crescut de la 50% la 70%; contestațiile disciplinare au început să fie examinate, de regulă, în ședințe publice, iar votarea pe marginea subiectelor are loc doar în ședințele publice, fiind eliminat votul în deliberare, care era contrar prevederilor legale; a fost adoptat un număr mare și divers de hotărâri, majoritatea vizând carierele procurorilor, ceea ce denotă angajamentul de a consolida sistemul procuraturii; solicitările Procurorului General au fost examinate de regulă în ședințe publice.

Constrângeri – data publicării majorității agendelor și hotărârilor nu poate fi identificată; 50% din timpul ședințelor au avut loc fără accesul publicului; procesele-verbale nu sunt publicate pe site-ul CSP, deși legea și Regulamentul impune; se practică anonimizarea inutilă a numelui și prenumelui autorilor sesizărilor disciplinare în motivarea hotărârilor CSP; hotărârile privind aprobarea sau respingerea interimatelor funcțiilor de conducere sunt standardizate și slab motivate; solicitările Procurorului General privind aprobarea interimatelor sau confirmarea numirii adjuncților săi sunt examinate neuniform, unele în deliberare, altele fără deliberare, fără a fi oferite explicații elocvente privind această diferențiere.

RECOMANDĂRI

Privind publicarea documentelor:

- Remedierea carenței legate de imposibilitatea identificării momentului publicării majorității documentelor aferente activității CSP, apărute la începutul anului 2024.
- Realizarea unor lucrări tehnice pe site-ul CSP pentru a adăuga un compartiment separat care să reflecte momentul publicării agendelor, inclusiv a celor suplimentare, a anunțurilor CSP și, în special, a hotărârilor motivate.
- Respectarea termenelor legale privind publicarea agendelor, proceselor-verbale ale ședințelor și hotărârilor motivate ale CSP.

Privind publicarea proceselor-verbale:

- Asigurarea respectării prevederilor legale cu privire la obligativitatea publicării proceselor-verbale ale ședințelor CSP, care să includă informații detaliate despre prezența membrilor și a altor persoane, rezumatul dezbaterilor, hotărârile adoptate și distribuția voturilor.

Privind anonimizarea hotărârilor:

- Revizuirea Regulamentului CSP pentru a exclude prevederea care impune anonimizarea numelor și prenumelor persoanelor fizice, autori ai sesizărilor disciplinare, în hotărârile motivate ale CSP, având în vedere inutilitatea acestei practici.

Privind semnarea hotărârilor:

- Revizuirea Regulamentului CSP pentru a elimina prevederea care impune semnarea hotărârilor CSP de către toți membrii CSP care au participat la adoptarea deciziei, aliniind Regulamentul la prevederile legii care prevede că hotărârile sunt semnate doar de către președintele ședinței.
- Completarea Regulamentului CSP printr-o prevedere care să stabilească semnătura electronică drept regulă de bază în procesul de semnare a hotărârilor motivate.

Privind motivarea hotărârilor:

- Renunțarea la formele standardizate ale hotărârilor motivate privind examinarea demersurilor Procurorului General pentru aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere, cu asigurarea unei motivări comprehensive, care să reflecte circumstanțele de fapt și raționamentele membrilor CSP.

Privind modul de examinare a subiectelor:

- Stabilirea unei practici uniforme pentru examinarea demersurilor Procurorului General privind aprobarea interimatelor funcțiilor de conducere sau confirmarea numirii adjuncților acestuia, exclusiv în ședință publică.
- Renunțarea, pe cât posibil, la deliberări, având în vedere că Regulamentul CSP nu prevede acest mecanism, cu excepția cazurilor disciplinare.
- Dacă ședința închisă este necesară – asigurarea respectării prevederilor Regulamentului, care stipulează că decizia privind discutarea unui subiect în ședință închisă trebuie să fie luată prin hotărâre motivată.